

Beat Air Pollution

Kampania
Zielona Wstążka
#DlaPlanety

2019

Organizator

Współorganizator

Patronat honorowy:

Partnerzy strategiczni:

Partnerzy główni:

Partnerzy:

Antalis Poland, Arkadia, BASF, Biedronka, Carrefour, CEC Government Relations, Dell, Deloitte, Forum Odpowiedzialnego Biznesu, Galeria Mokotów, Plastics Europe, Samsung Polska, SMYK, Ströer, SUEZ Polska, SYNTHOS, SYRENA Communications, Wroclavia

Partnerzy medialni:

Biznes Alert, Magazyn Miasta, odpowiedzialnybiznes.pl, RMF Classic, Rynek Infrastruktury, Teraz Środowisko, Transport Publiczny, Wprost

Świecą przykładem:

Ghelamco, Grupa MTP, Politechnika Lubelska, Polpharma, Signify, Urząd Miasta Katowice, Urząd Miasta Olsztyna, Urząd Miasta Poznania, Urząd Miasta Stołecznego Warszawa, Urząd Miasta Szamotuły, Volkswagen Poznań

Wspierają kampanię:

Federacja Konsumentów, Fundacja Tup Tup Tup, Urząd Miasta Gdyni, Urząd Miejski w Radomiu, Urząd Miasta Rzeszowa, Urząd Miasta Zielona Góra

Beat Air Pollution

Kampania Zielona Wstążka #DlaPlanety 2019

Wstęp **4**

Razem dla Czystego Powietrza **6**

Beat Air Pollution **7**

Komentarze:

Carlos Piñerúa **12**

Dr Paloma Cuchi **15**

Marcin Morawski **17**

Magdalena Betin **20**

Dyskusje:

„Oddech dla młodych – smog, klimat i odpowiedzialność za przyszłość” **24**

„W drodze po czyste powietrze i lepszy klimat” **29**

COP 24 – idee #DlaPlanety **35**

Kampania #DlaPlanety:

Miasta **40**

Biznes **43**

Śmierć Palmy **45**

Beat Plastic Pollution 2018 **48**

Współpraca #DlaPlanety: Misja Klimat **50**

Partnerstwo SDGs Razem dla Środowiska **51**

Wstęp

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Państwa ręce kolejną, drugą już publikację, podsumowującą kampanię Zielona Wstążka #DlaPlanety.

Jej tegoroczna edycja jest wyjątkowa nie tylko ze względu na wiodący temat kampanii – zanieczyszczenia powietrza, ich wpływ na globalny kryzys klimatyczny oraz stan zdrowia publicznego – ale również ze względu na treść.

W tym roku postanowiliśmy nie tylko pochwalić się zorganizowanymi przez nas działaniami, ale również dostarczyć Państwu obszernej (a jednocześnie podanej w przystępny sposób) wiedzy o stanie środowiska w Polsce i na świecie.

Dzięki tej zmianie możemy pokazać zarówno najnowsze dane o naszej planecie, jak również trendy w globalnych dyskusjach o ochronie powietrza i klimatu. Upowszechniając tę wiedzę, realizujemy misję Programu ONZ ds. Środowiska (UN Environment) – tak, jak robimy to już od 1991 roku.

Cieszymy się, że do kolejnej edycji Zielonej Wstążki #DlaPlanety dołączają nowe samorządy, firmy i instytucje. Eksperymentujemy z nowymi propozycjami, kierowanymi do kolejnych, zainteresowanych środowiskiem grup społecznych, takimi jak happeningi artystyczne czy dyskusja z młodzieżą, zaangażowaną w aktywizm klimatyczny.

Jesteśmy dumni, że w naszych działaniach liczyć możemy na sprawdzonych, zaufanych partnerów, czego dowody znajdują Państwo nawet w niniejszej publikacji. Głosy ze strony Ministerstwa Środowiska, Miasta Stołecznego Warszawa, Banku Światowego, Światowej Organizacji Zdrowia czy firmy IKEA stanowią cenny wkład w dyskusję o jakości powietrza w naszym kraju.

Co roku w wyniku zanieczyszczonego powietrza umiera przedwcześnie w naszym kraju około 45 tysięcy ludzi. Mamy już niecałe 11 lat do tego, by podjąć stanowcze działania w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych – tak, by móc liczyć na ograniczenie skali wzrostu średniej, globalnej temperatury do poziomu 1,5-2 stopni Celsjusza w stosunku do okresu przed rewolucją przemysłową.

Te dwa fakty o zarówno lokalnym, jak i globalnym charakterze powinny stać się dla nas wszystkim impulsem do działania. W Centrum UNEP/GRID-Warszawa wierzymy, że tylko międzysektorowa współpraca podmiotów z różnych dziedzin życia społecznego, politycznego czy gospodarczego umożliwi skuteczną reakcję na te problemy.

Wspólnymi siłami, między innymi w ramach powołanego przez nas Partnerstwa na rzecz realizacji środowiskowych Celów Zrównoważonego Rozwoju „Razem dla Środowiska”, staramy się poszerzać wiedzę oraz inspirować do zmian, które poprawią stan planety oraz jakość naszego życia. Mamy nadzieję, że wraz z kolejnymi naszymi działaniami rosnąć będzie liczba partnerów, którym bliskie są te wartości.

Serdecznie zapraszam Państwa do lektury i do współpracy #DlaPlanety.

*Maria Andrzejewska,
Dyrektor Centrum UNEP/GRID-Warszawa*

Razem dla Czystego Powietrza

Wystąpienie Ministra Środowiska w trakcie debaty

„W drodze po czyste powietrze i lepszy klimat”.

5 czerwca 2019, Ministerstwo Środowiska.

Szanowni Państwo,

Witam serdecznie w Ministerstwie Środowiska. Jest mi bardzo miło, że po raz kolejny spotykamy się 5 czerwca, podczas **Światowego Dnia Środowiska**.

Niespełna 3 miesiące temu zakończyło się Zgromadzenie Środowiskowe Narodów Zjednoczonych, podczas którego ministrowie środowiska z całego świata podjęli szereg zobowiązań do realizacji na poziomie nie tylko globalnym, ale także krajowym, regionalnym i lokalnym.

Dlatego jestem wdzięczny Centrum UNEP/GRID-Warszawa, że włącza się w te działania, a ich wyrazem jest m.in. **ogólnopolska kampania społeczna „Zielona Wstążka #DlaPlanety”**, której mam zaszczyt patronować.

Dobra, wieloletnia współpraca mojego resortu z Centrum zawsze owocowała wspólnymi inicjatywami i jestem przekonany, że wiele ciekawych projektów jeszcze przed nami.

Szanowni Państwo, spotkaliśmy się, aby rozmawiać na temat szczególnie mi bliski, czyli o zapobieganiu zanieczyszczeniu powietrza. Poprawa jakości powietrza to działanie priorytetowe nie tylko dla mnie jako Ministra Środowiska, ale także dla całego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Główną przyczyną nieodpowiedniej jakości powietrza w Polsce jest niska emisja z rozproszonych indywidualnych źródeł spalania w ramach sektora bytowo-komunalnego, dlatego we wrześniu ubiegłego roku ogłosiliśmy ogólnokrajowy **Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”**.

Podstawowym celem programu jest poprawa efektywności energetycznej istniejących budynków oraz zdecydowane zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery z budynków mieszkalnych. Perspektywa czasowa tego programu to najbliższych 10 lat, a jego łączny budżet to 25 mld EUR.

Szacujemy, że w ramach programu możliwa będzie wymiana około 3 milionów sztuk nieefektywnych źródeł ciepła, co w rezultacie może przynieść efekt ekologiczny w postaci ograniczenia emisji zanieczyszczeń: pyłów PM10 o 68400 Mg/rok (w tym pyłu PM2,5 o 61100 Mg/rok) oraz benzo(a)pirenu o 87 Mg/rok).

W programie „Czyste Powietrze” kładziemy również nacisk na potrzeby najbardziej potrzebujących rodzin, co wpisuje się w naszą politykę społeczną. Wykorzystanie synergii różnych polityk: ochrony powietrza, ochrony klimatu i walki z ubóstwem energetycznym pozwala efektywnie wykorzystywać środki finansowe. Warto zwrócić uwagę, że najwięcej wniosków o dotację (ok. 36%) pochodzi z najniższej grupy dochodowej.

Od początku uruchomienia Programu złożono ponad 54 000 wniosków, a liczba podpisanych umów o udzielenie dofinansowania przekroczyła 10 tys. na kwotę 170 mln zł. Najwięcej wniosków złożono w województwach śląskim i mazowieckim.

Dużo trudniej mierzalne, ale nie mniej ważne są zmiany zachodzące w świadomości społecznej dokonujące się dzięki **kampanii na rzecz czystego powietrza**. Mój resort przygotował cykl spotkań, które odbyły się w gminach w całej Polsce. Osobiście spotkałem się z mieszkańcami kilkudziesięciu miejscowości. Podczas tych spotkań informujemy i edukujemy na temat znaczenia jakości powietrza jakim oddychamy, w tym jego wpływu na zdrowie oraz o tym, jak uzyskać środki z Programu „Czyste Powietrze”.

Na koniec chciałbym wspomnieć, że dzisiaj kończy się **Europejski Tydzień Zrównoważonego Rozwoju**, którego celem jest stymulowanie i promowanie działań na rzecz wdrażania Agendy 2030 i Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jestem zbudowany ilością i różnorodnością podmiotów zaangażowanych w tę inicjatywę oraz bogactwem zrealizowanych działań (zgłoszono 66 inicjatyw w całej Polsce).

Dziękuję za uwagę i zapraszam do debaty na temat tego, w jaki sposób możemy wspólnie działać na rzecz czystego powietrza.

*Henryk Kowalczyk,
Minister Środowiska*

Beat Air Pollution

Zanieczyszczenia powietrza i ich realny koszt dla środowiska

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), 90% ludzkości oddycha powietrzem, które nie spełnia rekomendowanych przez nią norm. Szacuje się, że co dziewiąta śmierć na świecie spowodowana jest zanieczyszczeniem powietrza. Przekłada się to rocznie na 7 milionów ludzi przedwcześnie umierających na schorzenia, związane z jego niską jakością. Wyliczenia dla Polski mówią o ponad 45 tysiącach spowodowanych smogiem zgonów.

Zanieczyszczenia powietrza wpływają jednak na świat nie tylko poprzez nasze zdrowie. Ich emisje powiązane są również z przedostawaniem się do atmosfery substancji, wpływających na pogłębianie się **kryzysu klimatycznego**.

Jakość powietrza może mieć wpływ na zmiany klimatu – i odwrotnie. Chodzi nie tylko o dwutlenek węgla, ale również o pochodzący z hodowli zwierząt metan, emisje generowane przez transport samochodowy, czy np. sadzę, będącą efektem m.in. palenia w domowych piecach.

Na stan powietrza, którym oddychamy i którego jakość determinuje standard naszego życia, mają wpływ również **wzorce naszej produkcji i konsumpcji**. Niskie wskaźniki odzysku odpadów oznaczają ich masowe przechowywanie na składowiskach, gdzie dochodzi do emisji gazu wysypiskowego. Wybór indywidualnego, napędzanego paliwami kopalnymi transportu samochodowego czy spalania niskiej jakości paliw w piecach skutkuje emisjami substancji, takich jak pyły zawieszane czy tlenki azotu.

Zanieczyszczenia te stanowią szczególne zagrożenie dla wrażliwych grup społecznych. Dzieci, ze względu na ich wzrost i szybsze tempo oddychania, narażone są na większą ekspozycję na zanieczyszczenia niż dorośli. Wyższe stężenia szkodliwych substancji znajdziemy w okolicach arterii komunikacyjnych i na obszarach o ograniczonej powierzchni i niskiej jakości terenów zielonych – obszarach, które często borykają się również z problemami społecznymi.

Walka z zanieczyszczeniami powietrza może, poza poprawą naszego zdrowia, przynieść również **realne korzyści ekonomiczne**. Będą one następstwem m.in. redukcji kosztów, związanych ze zwolnieniami chorobowymi czy kosztami leczenia. Jeszcze w roku 2013 Bank Światowy oszacował ich globalną wartość na 225 miliardów dolarów. W roku 2020 mają one kształtować się na poziomie 243-775 miliarda euro.

Czyste powietrze powinno stać się fundamentem **międzysektorowej współpracy we wszystkich branżach gospodarki**. Nie powinniśmy zapominać o nim również jako konsumenci, podejmując świadome decyzje zakupowe, wybierając zrównoważony transport, efektywnie korzystając z energii, poddając pod rozagę swoją dietę czy segregując odpady.

Rolę do odegrania mają również **samorządy lokalne**. Wykorzystując doświadczenia miast i wsi z Polski i ze świata mogą działać na rzecz promowania efektywności energetycznej budynków i przyłączania do sieci ciepłowniczych, zwiększania dostępu do terenów zielonych, odnawialnych źródeł energii czy wysokiej jakości, komfortowego transportu publicznego.

Władze na szczeblu centralnym mają do dyspozycji szereg narzędzi prawnych, które wykorzystać można do promowania rozwoju przyjaznej dla ludzi i środowiska, niskoemisyjnej gospodarki. Wymienić tu można wprowadzanie norm emisji (np. w przemyśle czy w sektorze energetycznym), narzędzia fiskalne i regulacyjne, wspieranie rozwoju transportu zbiorowego czy tworzenie warunków dla wzrostu innowacyjności w zakresie zielonych technologii.

Transformacja ograniczająca emisje nie powiedzie się także bez przekonania biznesu do modyfikowania oferty i modeli funkcjonowania przedsiębiorstw, unikania konfliktów z lokalnymi społecznościami czy wykorzystywania współpracy ze środowiskami naukowymi na rzecz rozwiązań, zmniejszających zapotrzebowanie na surowce i energię. Stworzy tym samym gospodarkę o obiegu zamkniętym, w której odpad jednego przedsiębiorstwa staje się cennym materiałem dla innego.

Rosnąca **świadomość społeczna**, dotycząca negatywnych skutków degradacji środowiska, smogu czy kryzysu klimatycznego oznacza, że wspomniani przed chwilą interesariusze życia społecznego, gospodarczego i politycznego coraz częściej będą baczniej obserwowani przez obywateli, a oczekiwania wobec nich będą rosnąć. Alarmy Smogowe czy inicjatywy, takie jak Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, angażują w swe działania osoby, którym zależy na konkretnych działaniach i egzekwowaniu złożonych obietnic przez decydentów.

Międzynarodowa kampania UN Environment **#BeatAirPollution**, czy realizowana w jej duchu w Polsce **Zielona Wstążka #DlaPlanety**, wspierają wspólne przechodzenie przez proces zmiany, pokazując dobre praktyki i kreując instytucje o wysokiej świadomości ich wpływu na otoczenie społeczne i środowiskowe.

Komentarze

Carlos Piñerúa

Przedstawiciel Banku Światowego na Polskę i kraje bałtyckie

Dr Paloma Cuchi

Reprezentantka Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) na Polskę

Marcin Morawski

Dyrektor Biura Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej (PK) Urzędu m.st. Warszawy

Magdalena Betin

Sustainable and Healthy Living/ Project Leader IKEA Retail Sp. z o.o.

Walka o czyste powietrze wymaga wiedzy i determinacji

Carlos Piñerúa

Przedstawiciel Banku Światowego na Polskę i kraje bałtyckie

Od wielu lat Polska ma problem ze smogiem. Najdobitniej pokazują to międzynarodowe porównania, z których wynika, że polskie miasta należą do najbardziej zanieczyszczonych w Unii Europejskiej. Z powodu złej jakości powietrza przedwcześnie umierają rocznie dziesiątki tysięcy ludzi.

Szacujemy, że koszt finansowy związany z chorobami i przedwczesnym umieraniem z powodu smogu może sięgać nawet 40 miliardów dolarów rocznie. Mając świadomość tych problemów, a także narastającej presji społeczeństwa oraz nacisków ze strony Unii Europejskiej, polski rząd rozpoczął kompleksowy program walki o poprawę jakości powietrza.

Na podstawie licznych analiz, opracowanych również przez Bank Światowy na zlecenie Komisji Europejskiej i Polski, wiemy, że głównym źródłem zanieczyszczenia jest tak zwana niska emisja, czyli emisja spowodowana spalaniem węgla i innych paliw stałych w budynkach jednorodzinnych.

Oznacza to, że najbardziej skutecznym sposobem redukcji smogu, jak i ilości dwutlenku węgla emitowanego do atmosfery jest wymiana starszych i niespełniających standardów kotłów na kotły gazowe, piece na paliwa stałe nowej generacji czy na przykład pompy ciepła, a także termomodernizacja budynków jednorodzinnych.

Odpowiedzialność sektora publicznego

Na podstawie takiej konstatacji narodził się program „Czyste Powietrze”, czyli system dotacji i pożyczek dla beneficjentów, który docelowo ma trafić w ciągu najbliższych 10 lat do 4,5 miliona gospodarstw domowych w całej Polsce.

Aby zrealizować tak ambitne plany potrzeba ogromnego wysiłku instytucjonalnego, kompetencji oraz determinacji na wszystkich poziomach wdrażania programu. Potrzebna jest również koordynacja działań pomiędzy różnymi szczeblami administracji, ponieważ dotychczas szereg programów na rzecz wymiany kotłów konkurowało ze sobą, powodując zamęt wśród potencjalnych zainteresowanych i nie do końca efektywne wykorzystanie środków publicznych.

Program „Czyste Powietrze” jest szansą na realną zmianę w zakresie jakości powietrza w Polsce. Może się też stać kłosem zamachowym polskiej gospodarki ze względu na ogromne nakłady finansowe i możliwość stworzenia tysięcy miejsc pracy związanych z termoizolacją budynków i wymianą systemów grzewczych. Do tego potrzebna jest jednak sprawna dystrybucja środków zaplanowanych w programie, czyli ponad 100 miliardów złotych, i kontrola nad ich wykorzystaniem.

Obecnie, decyzją polskich władz, dystrybowaniem środków zajmuje się Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz jego regionalne oddziały. Widząc dużą determinację po stronie Funduszu do osiągnięcia założonych efektów programu, naszą rekomendacją jest, aby kanały dystrybucji „Czystego Powietrza” zostały poszerzone o gminy, a także banki komercyjne.

Banki te, przy okazji dzielenia publicznych pieniędzy, mogłyby oferować własne produkty kredytowe dla osób zainteresowanych unowocześnieniem swoich domów. Tylko szeroka i sprawnie działająca sieć dystrybucji Programu może pomóc osiągnąć cel, jakim jest dotarcie do 450 tysięcy domów w ciągu roku i zauważalna poprawa jakości powietrza.

Potrzeba szroko zakrojonych zmian

Choć ogrzewanie domów jednorodzinnych jest dziś główną przyczyną smogu w Polsce, problem ten jest znacznie bardziej wielowymiarowy. Dominującym paliwem w polskiej energetyce jest aktualnie węgiel, z którego produkuje się około 80 procent energii.

Na podstawie naszych analiz wiemy, że zwiększenie udziału odnawialnych źródeł w produkcji energii przyniosłoby korzyści polskiej gospodarce, przyczyniłoby się do poprawy stanu zdrowia Polaków i zmniejszyłoby poważne problemy środowiskowe, w tym problem zanieczyszczonego powietrza.

Poważnym źródłem zanieczyszczeń jest też transport samochodowy, gdyż flota samochodowa w Polsce jest najstarszą w całej Unii Europejskiej, a wiele aut przekracza obowiązujące normy emisji spalin. Jednym z rozwiązań jest tutaj postawienie na samochody i autobusy elektryczne.

Choć Polska jest w tym obszarze w tyle za zachodnimi sąsiadami, podejmowane są już różne działania na poziomie centralnym i samorządowym, aby liczba takich pojazdów na polskich drogach systematycznie rosła. W czasie ubiegłorocznego spotkania COP24 w Katowicach, Polska ogłosiła zamiar powołania z Bankiem Światowym dedykowanego funduszu na rzecz wspierania elektromobilności, który ułatwi współpracę bilateralną i wymianę doświadczeń pomiędzy różnymi krajami czy miastami.

Aby jednak wszelkie wysiłki przyniosły osiągnięcie celu, potrzebne są też działania na poziomie instytucjonalnym, które pozwoliłyby skonsolidować zadania poszczególnych podmiotów na szczeblu państwowym jak i regionalnym odpowiedzialnym dziś za jakość powietrza.

Za walkę ze smogiem powinna odpowiadać i być z niej rozliczana konkretna instytucja, która mogłaby lepiej koordynować i monitorować działania innych w tym obszarze. Społeczeństwo z kolei powinno mieć dostęp do kompleksowych informacji na temat stanu powietrza w kraju i w swojej okolicy. Towarzyszyć temu powinny działania edukacyjne i promocyjne, aby każdy wiedział, że jakość powietrza, a w konsekwencji zdrowie i samopoczucie, zależy także od nas i od naszych wyborów.

Globalny wymiar zanieczyszczeń powietrza

Dr Paloma Cuchi

Reprezentantka Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) na Polskę

Wpływ zmian klimatu na nasze zdrowie staje się coraz bardziej oczywisty. Zmiany klimatu stanowią największe wyzwanie XXI wieku, zagrażające wszystkim wymiarom naszego życia. Ociążanie się ze zmierzaniem się z tym wyzwaniem zwiększa zagrożenie dla ludzkiego życia i zdrowia.

Czynniki wpływające na zmiany klimatu – przede wszystkim spalanie paliw kopalnych – stanowią również obciążenie dla zdrowia publicznego, przyczyniając się co roku do m.in. 7 milionów przedwczesnych śmierci z powodu zanieczyszczenia powietrza wewnątrz i na zewnątrz budynków.

Substancje, które przyczyniają się do naszego złego zdrowia, a także gazy cieplarniane, w wielu wypadkach pochodzą z tych samych źródeł, takich jak sektor energetyczny, budowlany, transport czy rolnictwo. Sadza, metan czy ozon wpływają jednocześnie na globalny klimat i stan zdrowia publicznego.

Wszyscy tracimy

Powietrze, którym oddychamy, zawiera w sobie emisje z pojazdów, sektora przemysłowego, energetyki ciepłej czy prywatnego biznesu, ale również dym papierosowy czy ten, wydostający się ze spalania paliwa w gospodarstwach domowych.

Zanieczyszczenie powietrza szczególnie mocno dotyka wrażliwe grupy społeczne, takie jak osoby młodsze, starsze czy już doświadczające problemów zdrowotnych.

Istnieją dowody na to, że aktualny poziom zanieczyszczenia powietrza w europejskich miastach w istotny sposób wpływa na wskaźniki zdrowotne, takie jak zgony, przyjęcia do szpitala czy wzrost natężenia już nabytych dolegliwości – szczególnie w wypadku chorób układu krążenia czy oddechowego.

Narażenie na zanieczyszczone powietrze jest w dużej mierze poza kontrolą zwykłych ludzi i wymaga działań instytucji publicznych na szczeblu lokalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym. Niemal każdy z nas jest na nie narażony. Choć na rzecz jego ograniczenia podjęto już szereg działań to wciąż zauważalne są w wielu rejonach świata (w tym w Europie) negatywne skutki zanieczyszczeń.

Szkodliwy wpływ niektórych substancji zanieczyszczających powietrza wciąż jest obiektem badań – jest jednak jasne, że oparta na dostępnej nam wiedzy i dowodach skuteczna polityka ochrony zdrowia jest możliwa i efektywna.

Przykład? Wycofanie z rynku benzyny ołowionej przyczynia się do obniżenia poziomów ołowiu w krwi dzieci, zmniejszając tym samym ryzyko gorszego rozwoju ich układu nerwowego. Ograniczanie zanieczyszczeń – zarówno w naszych domach, jak i w powietrzu atmosferycznym, może w znaczący sposób ograniczyć skalę zachorowań.

Działania WHO

Światowa Organizacja Zdrowia pracuje na rzecz tego, by dostępne dowody na temat ryzyka, jakie dla naszego zdrowia generuje zanieczyszczone powietrze, używane były przy kształtowaniu debaty i decyzji politycznych. Poszerzanie wiedzy i świadomości to inna, ważna strategia na rzecz redukcji negatywnego wpływu smogu na zdrowie.

Globalna kampania BreatheLife (<https://breathelife2030.org>) dostarcza wiedzy na temat skutków zdrowotnych gazów cieplarnianych o krótkim okresie życia, mających istotny wpływ zarówno na globalny klimat, jak i zanieczyszczenie powietrza.

Podkreśla ona rolę zarówno konkretnych posunięć, na które decydują się miasta (takie jak inwestycje w budownictwo mieszkaniowe, transport, politykę odpadową czy systemy energetyczne), jak i działań, podejmowanych przez zwykłych ludzi i społeczności lokalne (skończenie z paleniem odpadów, rozwijanie terenów zielonych, poruszanie się pieszo czy na rowerze).

Poprawa standardów pojazdów, stawianie na czysty transport publiczny, bardziej efektywne paleniska czy paliwa, używane do gotowania, oświetlania czy ogrzewania mieszkań – to wszystko działania, które mogą uratować wiele istnień i pomóc naszej planecie.

Wspólna kampania WHO oraz Climate & Clean Air Coalition (wspierana m.in. przez UN Environment – przyp. red.) stawia sobie za cel zmobilizowanie obywateli i miast na rzecz ochrony naszego zdrowia i planety przed skutkami zanieczyszczeń powietrza.

Stolica działa dla planety

Marcin Morawski

Dyrektor Biura Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej (PK)

Urzędu m.st. Warszawy

Warszawa bardzo poważnie podchodzi do zagadnień związanych z ochroną powietrza i polityką klimatyczną, które są dla niej zadaniami priorytetowymi. Podejmowanych jest wiele działań mających na celu poprawę jakości powietrza oraz ograniczenie szkodliwych emisji.

W okresie luty-kwiecień 2019 powołane zostało nowe Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej, które przejęło koordynację działań związanych z ochroną powietrza i klimatem od innych biur. Nadzór nad działalnością Biura Ochrony Środowiska, Biura Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej oraz Zarządu Zieleni Miejskiej został powierzony nowo powołanej Dyrektora Koordynator ds. zrównoważonego rozwoju i zieleni.

Powietrze

Obecne działania Warszawy w zakresie poprawy jakości powietrza związane są z jak najszybszą likwidacją pieców na paliwo stałe znajdujących się na terenie miasta. Celem jest ich całkowita likwidacja do roku 2023. W tym celu opracowano nowy projekt uchwały, która wprowadza bardzo korzystne dotacje na ich wymianę.

Wysokość dotacji uzależniona jest od efektów środowiskowych. Najwyższe dofinansowanie otrzymają osoby, które likwidując piec na paliwo stałe zdecydują się na odnawialne źródła energii. Następnie,

w mniejszej wysokości, dotowane będzie podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej i gazowej. W celu zachęcenia mieszkańców do szybkiego składania wniosków, dotacje będą miały charakter degresywny.

Wraz z nową uchwałą wprowadzony zostanie nowy, uproszczony i bardziej przyjazny proces obsługi mieszkańców. Zakłada on m.in. rozszerzenie możliwości składania wniosków w urzędach dzielnic, rekomendowanie certyfikowanych wykonawców prac, odbiór starego pieca, obsługę wniosków przez cały rok i wyrazistą kampanię marketingową.

Istotnym elementem tego procesu jest zakończenie inwentaryzacji pieców w Warszawie, która będzie prowadzona przez kominiarzy oraz Straż Miejską. W procesie tym wykorzystane zostaną m.in. innowacyjne narzędzia informatyczne oraz drony. Zmianie ulega sama filozofia procesu – to miasto będzie wychodzić do mieszkańców z inicjatywą skorzystania z dotacji. Odbywać się to będzie przy pomocy metod i kanałów marketingowych stosowanych w przestrzeni komercyjnej. Pracujemy także nad stworzeniem efektywnego programu wsparcia osób zagrożonych ubóstwem energetycznym.

Dane

Warszawa kontynuuje prace nad stworzeniem bardzo dokładnej i rozbudowanej sieci monitoringu jakości powietrza – tzw. Warszawskiego Indeksu Powietrza. Realizowany jest zakup 150 czujników jakości powietrza, które będą znajdować się także w gminach sąsiadujących z Warszawą. Dzięki temu możliwe będzie stworzenie dokładnej mapy jakości powietrza oraz

śledzenie przepływu zanieczyszczeń spoza stolicy, który jest istotnym czynnikiem zanieczyszczenia powietrza w Warszawie.

Dodatkowo zakupione zostaną dwie stacje referencyjne, które pozwolą na monitorowanie powietrza w najwyższej dokładności, zgodnej ze standardami rządowymi. Będą także gwarancją wysokiej jakości pomiarów sieci czujników. Parametry stacji referencyjnych zostały określone w ścisłej współpracy z Generalną Inspekcją Ochrony Środowiska i dostarczą precyzyjnych i rozbudowanych danych na temat jakości powietrza.

Dzięki tym inwestycjom funkcjonujący obecnie miejski system informowania społeczeństwa o jakości powietrza stanie się jeszcze bardziej dokładny. Montaż stacji oraz czujników rozpocznie się na przełomie 2019 i 2020 roku.

Działania te nie tylko zwiększają bezpieczeństwo, ale także wspierają wzrost świadomości społecznej w zakresie zanieczyszczenia powietrza.

Prowadzone są także działania edukacyjne ukierunkowane m.in. na wzrost świadomości wśród młodzieży szkolnej. Opracowywana jest strategia edukacyjna, która dotyczyć będzie m.in. przeprowadzonej już w miejskich urzędach rezygnacji z jednorazowego plastiku. Zatrudnieni zostaną ekoedukatorzy, którzy w dzielnicach będą odpowiadać za działania oświatowe i obsługę dotacji.

Rozpoczęliśmy również współpracę z Młodzieżowym Strajkiem Klimatycznym.

Klimat

Rozwijana jest platforma „Partnerstwo dla Klimatu”, w ramach której wspólnie z organizacjami pozarządowymi i odpowiedzialnymi społecznie firmami poszukiwane są rozwiązania technologiczne, które mają służyć konkretnym potrzebom miasta w zakresie ochrony powietrza i polityki klimatycznej.

Warszawa inwestuje w dużej skali w niskoemisyjny transport publiczny. W ramach tych działań do 2020 roku w Warszawie będzie aż 160 autobusów elektrycznych. Dodatkowo intensywnie rozbudowywane jest metro oraz komunikacja tramwajowa.

Warszawa rozwija także projekt zielonych dachów i małą retencję, którą będzie dofinansowywać. Prowadzi szereg programów związanych z poprawą efektywności energetycznej budynków i inne działania dotyczące optymalizacji zużycia energii oraz ich zamiany na źródła odnawialne. Obserwujemy skokowy wzrost liczby wniosków o dofinansowanie OZE.

Rada Miasta Warszawy przyjęła plan adaptacji miasta do zmian klimatycznych AdaptCity, w ramach, którego opracowywane są szczegółowe programy wykonawcze.

W zakresie powietrza i klimatu Warszawa ściśle współpracuje z międzynarodowymi organizacjami takimi jak C40, Eurocities oraz ICLEI, a także innymi miastami Polski, m.in. w ramach Unii Metropolii Polskich.

Dobry klimat w IKEA.

Biznes na Rzecz Zrównoważonej Konsumpcji i Ochrony Powietrza

Magdalena Betin

Sustainable and Healthy Living/ Project Leader IKEA Retail Sp. z o.o.

Aż 65% Polaków zdaje się sprawę z zachodzących zmian klimatycznych i jest nimi zaniepokojona – tak wynika z badania Globescan przeprowadzonego w roku 2017 dla IKEA, w którym wzięło udział ponad 14.000 konsumentów z 14 krajów świata, w tym z Polski. Czterech na pięciu Polaków zauważa swój wpływ na zmiany w środowisku i deklaruje chęć zmiany swoich zachowań na bardziej przyjazne dla planety, zdrowia i domowego budżetu.

Polscy konsumenci mają jeden z najbardziej pozytywnych wyników indeksu zachowań klimatycznych, tzw. Climate Change Behaviour Index. To wskaźnik opracowany w ramach badania, który pozwala na określenie poziomu osobistego zaangażowania w działania na rzecz poprawy stanu naszej planety. Im wyższy, tym więcej konsumentów podejmuje działania proekologiczne.

Na 14 badanych krajów, Polska znajduje się na 4. miejscu indeksu – zaraz po Indiach, Chinach oraz Francji. Polacy osiągają lepsze wyniki niż przeciętnie w zakresie recyklingu (7,7 na 10), naprawiania urządzeń domowych (6,8), kupowania używanych przedmiotów (5,5) i korzystania z bardziej ekologicznych środków transportu na wakacje (6,8). Słabszym punktem w Polsce są odpady żywnościowe (4,6) – wiele osób przyznaje się do wyrzucania resztek i marnowania żywności.

Respondenci deklarują, że chętnie podjęliby więcej działań proekologicznych, gdyby wiedzieli konkretnie, co mają robić, a także gdyby mieli wsparcie oraz widzieli korzyści

z takiego działania. Chcą mieć pewność, że proponowane rozwiązania sprawdzą się w polskim warunkach, będą wiązać się z oszczędnościami, a ich wprowadzenie w życie nie będzie trudne. Bez tego, w porównaniu z mieszkańcami innych krajów, czują się bardzo zdemotywowani do działania (35% badanych Polaków to tzw. grupa bezradnych, odczuwających na co dzień skutki zanieczyszczenia środowiska i martwiących się o ich wpływ na zdrowie).

Myśl o domu, działaj #DlaPlanety

W tym kontekście jeszcze bardziej istotne stają się podejmowane już od wielu lat przez IKEA działania w ramach globalnej strategii zrównoważonego rozwoju „People and Planet Positive”.

Jednym z jej priorytetów jest inspirowanie i umożliwianie ludziom życia w bardziej zrównoważony sposób. W IKEA wierzymy, że dobry klimat zaczyna się w domu. Firma dąży do tego celu, oferując proste oraz przystępne produkty i rozwiązania dla domu, takie jak baterie z perlatorami obniżającymi zużycie wody do 40% (np. PILKÅN czy ÄLMAREN), energooszczędne oświetlenie (np. LED z serii RYET - zużywa aż do 85% mniej energii, a jej żywotność jest 10 razy dłuższa od zwykłych żarówek) i sprzęt AGD (np. przenośna płyta indukcyjna TILLREDA), kosze do sortowania odpadów (serie VARIERA czy SORTERA) czy produkty do przechowywania żywności (pojemniki IKEA365+ i woreczki strunowe wielokrotnego użytku z bioplastiku ISTAR).

Warto podkreślić, że liczba produktów przyjaznych dla domu i planety stale rośnie na przestrzeni ostatnich lat. Od 2015 roku sprzedajemy oświetlenie wyłącznie

w technologii LED. W roku 2017 sprzedaliśmy na całym świecie aż 85 milionów diod LED. W naszej ofercie w Polsce, Belgii, Holandii, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii i (od niedawna) w Niemczech są instalacje fotowoltaiczne, dzięki którym klienci indywidualni mogą produkować energię odnawialną na własne potrzeby. W roku 2020 w asortymencie pojawią się m.in. **nowe rozwiązania opracowane we współpracy ze strat-upem Altered – dysze mgiełkowe MISTELN, czyli specjalne nasadki na kran, które umożliwiają oszczędność wody nawet do 90%.**

W codziennej walce ze zmianami klimatycznymi pomocna jest nowa aplikacja marki IKEA Better Living na **iOS i Android**. Podpowiada ona proste, codzienne czynności, które wspierają prowadzenie zrównoważonego życia w domu, takie jak branie krótszego prysznica czy naturalne suszenie prania. Aplikacja informuje o korzyściach dla środowiska i domowego portfela oraz pozwala obserwować efekty swoich działań. Na stronie **IKEA.pl/dla-planety** można znaleźć e-book, stworzony wspólnie z pracownikami IKEA, który stanowi kompleksowy poradnik pokazujący, co warto zmienić w swoim życiu, by metodą małych kroków zadbać o naszą planetę.

IKEA nieustannie rozwija swoją działalność, zmierzając w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, Kluczowe zobowiązania, jakie przyjęła, to między innymi redukcja emisji gazów cieplarnianych, ograniczenie śladu węglowego na skalę szerszą niż wyłącznie w obrębie swojej działalności, a także dążenie do osiągnięcia 100% wykorzystania energii odnawialnej w całym łańcuchu wartości do roku 2030.

Klimat na czyste powietrze

W Polsce temat jakości powietrza jest szczególnie istotny – jesteśmy jednym z najbardziej zanieczyszczonych krajów w Europie w tym zakresie. Według obliczeń Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), z powodu chorób związanych z wysoką emisją zanieczyszczeń do powietrza rocznie umiera nawet 45 tys. mieszkańców naszego kraju.

W ostatnich latach coraz więcej mówi się o smogu w miastach. Jednak nadal nie zdajemy sobie sprawy z zagrożenia, jakie stanowi zanieczyszczone powietrze wewnątrz naszych domów – tak wynika z globalnego badania „Clean Air Survey”, przeprowadzonego przez IKEA razem z londyńską agencją Crowd DNA w siedmiu krajach: Indiach, Chinach, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Polsce, Włoszech i Stanach Zjednoczonych. Okazuje się, że jest ono bardziej niebezpieczne dla zdrowia, a w niektórych regionach poziom szkodliwych substancji wewnątrz pomieszczeń jest nawet pięciokrotnie wyższy niż na zewnątrz.

Według WHO zanieczyszczone powietrze na zewnątrz jest przyczyną około 3 milionów zgonów, natomiast przez zanieczyszczenia wewnątrz pomieszczeń umiera kolejne 4,3 mln. Jak pokazują wyniki badania, Polacy nadal nie dostrzegają problemu zanieczyszczonego powietrza w pomieszczeniach – wiele osób gotuje posiłki na kuchenkach gazowych i ogrzewa domy, używając paliw stałych, takich jak drewno czy węgiel.

W odpowiedzi firma oferuje szereg produktów i rozwiązań, umożliwiających poprawę jakości powietrza w domu. Już zastąpienie kuchenki gazowej płytą indukcyjną pozwala uniknąć podstawowych zanieczyszczeń – zwłaszcza w połączeniu ze sprawnym okapem.

W lutym 2020 w sprzedaży pojawi się **GUNRID – zasłona oczyszczająca powietrze, pokryta cienką warstwą mineralną rozbijającą substancje szkodliwe, która działa na podobnej zasadzie do fotosyntezy, niwelując brzydkie zapachy czy eliminując formaldehyd. Proces następuje pod wpływem światła – zarówno dziennego, jak i sztucznego. Jest to nowa technologia, którą chcemy w przyszłości wykorzystać do wszystkich naszych tkanin.**

Dyskusje

„Oddech dla młodych – smog, klimat
i odpowiedzialność za przyszłość”

„W drodze po czyste powietrze i lepszy klimat”

– dyskusja w Ministerstwie Środowiska

COP 24 – idee #DlaPlanety

„Oddech dla młodych – smog, klimat i odpowiedzialność za przyszłość”

Pierwsza z dwóch debat, zrealizowanych w ramach startu ogólnopolskiej kampanii Zielona Wstążka #DlaPlanety, miała miejsce 4 czerwca w Warszawskim Pawilonie Architektury ZODIAK. Rozmowie młodych aktywistów z ekspertami towarzyszyła ożywiona dyskusja publiczności.

Impulsem do zorganizowania debaty, w której istotną rolę odgrywać będą osoby młode była rosnąca, globalna mobilizacja społeczna dzieci i młodzieży, zaniepokojonych o swoją przyszłość. Domagający się stanowczych działań, redukujących emisje gazów cieplarnianych obawiają się, że przyjdzie im funkcjonować w świecie, w którym w wyniku wymknięcia się kryzysu klimatycznego spod kontroli niemożliwe stanie się godne życie.

Strajk dla Ziemi czy Extinction Rebellion to tylko dwie z szeregu inicjatyw, które mają patrzeć na ręce globalnym decydom i zapobiec sytuacji, w której jakość życia dzisiejszych młodych będzie niższa od tej, którą mogli cieszyć się ich rodzice. Ich działania stanowią apel o realną solidarność międzypokoleniową, bowiem tylko zmiana obecnych wzorców produkcji i konsumpcji może zapobiec rozpadowi cennych ekosystemów, od których zależy życie.

Wyjściowym założeniem dyskusji była rozmowa na temat tego, w jaki sposób budzi się świadomość, dotycząca wpływu zanieczyszczeń powietrza na nasze zdrowie czy

globalny klimat. Sprawdzaliśmy, co skłoniło do działania osoby, które walczą o czyste powietrze, globalny klimat i zrównoważony rozwój. Zapytaliśmy je również o to, co motywuje je do działania.

Stan globalnego środowiska

Zgromadzonych na dyskusji przywitała dyrektor Centrum UNEP/GRID-Warszawa, **Maria Andrzejewska**, Małgorzata Połowniak-Drewnowska reprezentująca partnera dyskusji – UNICEF Polska – a także Leszek Drogosz, reprezentujący współorganizatora kampanii, Urząd m. st. Warszawy.

Zanim głos oddany został osobom młodym oraz reprezentantom administracji publicznej, samorządu oraz świata nauki, **Matthew Billot** z UN Environment zaprezentował najciekawsze wątki z liczącego przeszło 700 stron raportu o stanie globalnego środowiska Global Environment Outlook (GEO-6). Szczególną uwagę poświęcił tematowi, związanym z wątkiem przewodnim tegorocznego Światowego Dnia Środowiska – zanieczyszczeniem powietrza.

Wspomniał również o istotnej roli aktywności ludzi młodych w pilnowaniu decyzji – co do tego, czy realizują oni obietnicę troski o środowisko naturalne. UN Environment dawać ma im wiedzę, niezbędną do podejmowania odpowiedzialnych decyzji, korzystnych dla ludzi i środowiska.

Decyzje te podejmowane są w kontekście rosnącego nacisku człowieka na planetę – m.in. z powodu jego rosnącej populacji, która w roku 2050 kształtować się ma na poziomie 9-10 miliardów osób. Każda z nich ma prawo do zaspokojenia ich podstawowych potrzeb, takich jak woda, pożywienie, zdrowie czy godne zatrudnienie.

Prawo to musi być realizowane równoległe z celem zmniejszania generowanego przez nas marnotrawstwa oraz wykorzystywaniem postępu technologicznego i promowania nowych, bardziej przyjaznych naturze stylów życia.

Ekspert przypomniał publiczności, że co roku z powodu niskiej jakości powietrza, którym oddychamy, co roku przedwcześnie umiera nawet 6-7 milionów ludzi na całym świecie, z czego według Billota 600 tysięcy stanowią dzieci. W wypadku Europy Polska jest dziś niestety jednym z rejonów kontynentu (obok wschodu Europy i doliny Padu) o najwyższych lokalnych emisjach pyłów zawieszonych PM_{2,5}. Część substancji, pogarszających jakość powietrza na poziomie lokalnym przyczynia się do zmian klimatu, co oznacza konieczność tworzenia spójnych polityk, jednocześnie odpowiadających na problem smogu oraz wzrostu średniej, globalnej temperatury.

Ekspert UN Environment wskazał również na priorytetowe działania, służące poprawie jakości powietrza oraz walce ze zmianami klimatu, takie jak poprawa efektywności energetycznej budynków, tworzenie stref czystego powietrza, inwestycje w odnawialne źródła energii czy rozbudowa sieci ciepłowniczych. Istotną rolę odgrywa również powszechny dostęp do informacji o stanie powietrza, umożliwiającą nam podejmowanie świadomych decyzji, dotyczących przebywania poza pomieszczeniami czy wyboru środków komunikacji, którymi się poruszamy.

Poza kwestiami, związanymi z jakością powietrza, raport GEO-6 porusza również inne wątki, dotyczące stanu globalnego środowiska, takie jak:

- **Bioróżnorodność** (Billot przypomniał, że mamy obecnie do czynienia z „szóstym wielkim wymieraniem gatunków” oraz z przełowieniem łowisk, od których zależy bezpieczeństwo żywnościowe nawet 3 miliardów ludzi, czerpiących z nich do 20% swojego zapotrzebowania na białko).
- **Stan gleb i nasze decyzje żywieniowe** (77% obszarów przeznaczonych na rolnictwo zajętych jest na potrzeby hodowli zwierząt, z którą łączą się problemy wylesiania czy emisji wpływającego na stan globalnego klimatu metanu).
- **Stan wód** (od niedoborów, mogących generować konflikty społeczne, po problem odporności bakterii i innych szkodliwych dla zdrowia drobnoustrojów na antybiotyki w wyniku nie zrównoważonego ich użytkowania, m.in. przy hodowli zwierząt).

- **Problemy o zakresie horyzontalnym** (zdrowie publiczne, klęski żywiołowe, energetyka, obecność chemikaliów w środowisku, odpady, edukacja dla zrównoważonego rozwoju).
- **Rozwiązania problemów środowiskowych** (w szczególności rola innowacji, integracja kwestii środowiskowych, społecznych i gospodarczych w miejsce dotychczas dominującego podejścia silosowego, a także konieczność zwiększenia ilości danych, potrzebnych do mierzenia stanu realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju).

Od wiedzy do świadomości

Niezwykle istotnym wątkiem prowadzonej przez **Bartłomieja Kozka** z Centrum UNEP/GRID-Warszawa dyskusji panelowej była kwestia poszerzania świadomości społecznej w kwestiach związanych ze środowiskiem.

Klara Foryciarz z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego opowiadała o braku edukacji osób młodych w zakresie trwającego kryzysu klimatycznego, który najmocniej dotknie przyszłe pokolenia. „Strajkowicze” odpowiadają na ten problem, naciskając na podjęcie odpowiednich działań przez decydentów. Kwestie edukacji klimatycznej są ich najważniejszym – obok redukcji emisji – postulatem.

Krzysztof Rentflejsz dzielił się doświadczeniami ze wypracowywania proklimatycznych rozwiązań przez osoby młode przy okazji szczytu COP24 w Katowicach. Panelista uczestniczył w tworzeniu rekomendacji, zaprezentowanych na wydarze-

niu „To nie jest klimat dla młodych ludzi”, zorganizowanym wspólnie przez UNICEF Polska oraz Centrum UNEP/GRID-Warszawa.

Młodzi podzieleni byli na 5 grup roboczych, zajmujących się wodą, inteligentnymi miastami, gospodarką o obiegu zamkniętym, ochroną bioróżnorodności oraz edukacją klimatyczną. Wypracowane postulaty, wśród których znalazło się m.in. przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności, inwestowania w elektryczny transport autobusowy czy wzmocnienie obecności tematyki klimatycznej w programach nauczania, przekazane zostały stronie rządowej.

Krzysztof Kotela-Cios mówił z kolei o przenoszeniu Celów Zrównoważonego Rozwoju na poziom rzeczywistości szkolnej na przykładzie stołecznego Liceum im. Stefana Batorego. Idea ta realizowana jest w ramach inicjatywy „Batory dla Zrównoważonego Rozwoju”, uświadamiającej zarówno na poziomie indywidualnych działań (takich jak dojazd do szkoły rowerem czy zakręcania kranu), jak i w szerokiej perspektywie globalnej sytuacji, dającej wiedzę i narzędzia na rzecz zmiany.

Panelista podkreślił znaczenie oddolnych inicjatyw, pokazujących znaczenie wdrażania działań, sprzyjających realizacji celów paryskiego porozumienia klimatycznego, a więc ograniczania globalnej emisji gazów cieplarnianych.

Odpowiedzialność za przyszłość

Wątek dotyczący tego, w czyich rękach tkwi największa odpowiedzialność za kwestie, takie jak smog i klimat, przewijał się również w wypowiedziach innych, uczestniczących w panelu osób.

Paweł Trzaskowski, wicedyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli, prezentował najciekawsze wątki raportów NIK dotyczących zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Kontrole Izby wskazały na niską skuteczność organów administracji publicznej w zakresie zapewnienia odpowiedniego stanu powietrza w naszym kraju. Ekspert mówił m.in. o wysokich stężeniach pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 czy benzo(a)pirenu.

Zdaniem NIK w ostatnich latach brakowało właściwej współpracy między różnymi organami w kwestiach, takich jak opracowanie norm standardów emisyjnych kotłów, używanych w gospodarstwach domowych i przyczyniających się w istotny sposób do tzw. niskiej emisji. Samorządy województw nie korzystały również dostatecznie często z możliwości wprowadzania uchwał antysmogowych. Kolejna kontrola wykazała, że podejmowane działania naprawcze były niewystarczające dla osiągnięcia radykalnej i szybkiej poprawy jakości powietrza w Polsce.

Dr hab. **Jacek Pniewski** z Instytutu Geofizyki na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Warszawskiego oraz członek zespołu „Nauka o klimacie” opowiadał o tym, jak szerzyć w społeczeństwie wiedzę o klimacie i wyzwaniach środowiskowych. Przypomniął, że wpływ człowieka na klimat jest znany od kilkudziesięciu lat, a niedostateczne

działania systemowe, redukujące emisję gazów cieplarnianych, prowadzą do frustracji nie tylko osoby młode, ale również środowiska naukowe.

Panelista zauważył, że już dziś skala zmian jest tak duża, że nawet gdyby od jutra emisje spadły do zera, to globalna temperatura wciąż by rosła w wyniku zwiększonej zawartości dwutlenku węgla w powietrzu – najwyższej od co najmniej setek tysięcy lat. Jak wskazuje raport Międzyrządowego Panelu ds. Zmiany Klimatu (IPCC) wyzwaniem na II połowę XXI wieku będzie nie tylko redukcja emisji, ale również wychwytywanie dwutlenku węgla z atmosfery.

Robert Widz – II zastępca burmistrza Piaseczna – opisał z kolei działania na rzecz walki z zanieczyszczeniem powietrza na szczeblu lokalnym, takie jak np. dopłaty do instalacji fotowoltaicznych. Skalę ich realizacji ograniczają dostępne w rękach samorządów środki finansowe. Samorząd mógłby zrobić więcej, gdyby administracja rządowa przekazując obowiązki władzom lokalnym zabezpieczyła ich odpowiednie finansowanie (dotyczy to np. oświaty).

Przypomniął również, że politycy realizują działania i priorytety, na których zależy ich wyborcom. Wskazuje to na konieczność budowania świadomości obywateli w kwestii działań na rzecz ochrony środowiska. To wielkie wyzwanie, ale efekt medialnej kampanii na rzecz czystego powietrza jest już widoczny – na przykład wzrost zainteresowania w Piasecznie dofinansowaniem do wymiany pieców, instalacji pomp ciepła czy odnawialnych źródeł energii. Kwestie ekonomiczne, takie jak ryzyko wzrostu cen energii, mogą być czynnikiem sprzyjającym zmianie zachowania obywateli.

Drobne kroki #DlaPlanety

W trakcie dyskusji z publicznością nie zabrakło ciekawych rekomendacji, które mogłyby poszerzyć skalę upowszechnienia rozwiązań prośrodowiskowych. Uczynienie z przyjaznych dla ludzi i środowiska wyborów konsumenckich niejako domyślnych (pod kątem efektywności cenowej i łatwości ich realizacji) opcji było jednym z nich. Innym – promowanie rozwiązań, przynoszących konkretne, pozytywne rezultaty nie tylko długofalowo, ale również tu i teraz.

Jednym z kluczowych działań wydają się zatem zmiany w nawykach konsumenckich – i to w kwestiach tak różnych, jak dieta czy sposoby poruszania się po mieście. Uczestnicy, po zakończeniu spotkania, mogli wykonać pierwszy krok na drodze do tej zmiany, przyklejając do symbolicznej, teksturowej palmy swoje EKOpostanowienia.

„W drodze po czyste powietrze i lepszy klimat” – dyskusja w Ministerstwie Środowiska

Istotnym elementem drugiej edycji kampanii Zielona Wstążka #DlaPlanety, podobnie jak w poprzednim roku, była ekspercka dyskusja, umożliwiająca skonfrontowanie ze sobą zróżnicowanych perspektyw instytucji, mających wpływ na stan środowiska w Polsce – i nie tylko.

Do takiego spotkania doszło również i tym razem. Przedstawiciele instytucji publicznych (centralnych i samorządowych), organizacji międzynarodowych i biznesu przedyskutowali sposoby, na które działają na rzecz poprawy jakości powietrza w naszym kraju – jednego z najważniejszych, odczuwalnych szczególnie mocno w każdym sezonie grzewczym problemów środowiskowych, pogarszających jakość życia Polek i Polaków.

W trakcie spotkania, które po raz kolejny miało miejsce w Ministerstwie Środowiska, zgromadzona na nim publiczność (m.in. ambasadorowie i przedstawiciele ambasad, partnerzy biznesowi, reprezentanci administracji publicznej i samorządów) mogła zapoznać się z danymi dotyczącymi stanu globalnego środowiska, a także narzędziami mającymi służyć zmniejszeniu negatywnego wpływu człowieka na jego otoczenie. Nie zabrakło również głosu poruszonej skutkami kryzysu klimatycznego młodzieży, podkreślającego pilność działań na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Zaproszenie do dyskusji

Debata otwarta została przez Ministra Środowiska **Henryka Kowalczyka**, który nawiązał w swoim przemówieniu do konferencji COP24 i podjętych na niej zobowiązań. Podkreślił, że temat spotkania – walka z zanieczyszczeniem powietrza – ma charakter priorytetowy dla ministerstwa i całego rządu. Przyjętym celem jest przeprowadzenie termomodernizacji 4 milionów domów jednorodzinnych w tym wymiany przestarzałych kotłów, które są źródłem niskiej emisji.

Do czasu debaty w ramach programu Czyste Powietrze, finansowanego z środków NFOŚiGW, wpłynęło około 55 tysięcy wniosków, z czego podpisano już kilkanaście tysięcy umów. W połowie sierpnia wskaźniki te wzrosły do przeszło 73 i 39 tysięcy. W zależności od zamożności dofinansowanie wynosić może od 30% do 90%. Program przyczynia się również do podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa (np. poprzez telewizyjny Wielki Test o Powietrzu w TVP1).

Dyrektor Centrum UNEP/GRID-Warszawa, **Maria Andrzejewska**, podkreśliła związek między zanieczyszczeniem powietrza a emisją gazów cieplarnianych, stylem życia oraz nawykami konsumpcyjnymi.

Zauważyła, że w Polsce ponad 45 tysięcy ludzi umiera co roku przedwcześnie w związku z zanieczyszczeniem powietrza. Nakreśliła również globalny kontekst emisji – obecnie na świecie odnotowuje się najwyższe atmosferyczne stężenie dwutlenku węgla w atmosferze od 650 tysięcy lat. Od wielu lat podejmowane są działania by zmniejszać emisje gazów cieplarnianych – te jednak nieustannie rosną.

Prezentację wprowadzającą w temat stanu globalnego środowiska – podobnie jak na debacie młodych, zorganizowanej dzień wcześniej w Warszawskim Pawilonie Architektury ZODIAK – przedstawił reprezentujący UN Environment **Matthew Billot**.

Debata ekspercka

Prowadząca dyskusję **Irena Pichola** (lider zespołu ds. zrównoważonego rozwoju w Polsce i Europie Środkowej Deloitte) nawiązała do zeszłorocznego spotkania, którego wątkiem przewodnim był plastik. Tegoroczne wyzwanie – zanieczyszczenie powietrza – jest jednak zdecydowanie mniej namacalne. Z każdym wyzwaniem wiążą się jednak szanse, które powinniśmy wykorzystać. Jednak, jak najlepiej wdrożyć innowacje, które pojawiają się w obszarach, takich jak transport czy produkcja energii?

Kształt systemowej transformacji tłumaczyła **Anna Król** (Prezes Zarządu WFOŚiGW w Warszawie), kładąc nacisk na

konieczność wzięcia pod uwagę perspektywy różnych organizacji oraz koncentrację wsparcia – programy finansujące powinny być bowiem ze sobą komplementarne. NFOŚiGW walczy z problemem zanieczyszczenia powietrza od 30 lat, a WFOŚiGW od 25 – nowością jest jednak współpraca funduszy lokalnych z narodowym.

Pierwszym z wyzwań programu Czyste Powietrze jest jej zdaniem podnoszenie świadomości społecznej. Kolejnym krokiem będzie realizacja programów edukacyjnych oraz wyciąganie wniosków w zakresie najczęściej występujących problemów, z którymi mierzą się potencjalni beneficjenci programu (np. wysyłka wniosku czy dopełnienie poprawności formalnej).

Przedstawiciel Banku Światowego na Polskę i kraje bałtyckie, **Carlos E. Piñerúa**, podkreślił fakt, że Bank Światowy współpracuje z NFOŚiGW na rzecz skutecznego wdrażania programu Czyste Powietrze. Przyznał też, że Bank jeszcze nigdy nie był zaangażowany w tak wielki projekt, którym docelowo objęte ma być 4,5 miliona gospodarstw domowych w przeciągu 10 lat.

Potrzebne są jego zdaniem zachęty, takie jak ulgi podatkowe czy dopłaty – wprowadzane w taki sposób, by nie odstraszyć potencjalnych beneficjentów. Podkreślił, że w wielu gospodarstwach nie pali się kiepskiej jakości paliwem ze złej woli, lecz z biedy. Zarekomendował uproszczenie procesu aplikacyjnego poprzez doprecyzowanie jakich informacji oczekuje się od wnioskujących oraz wykorzystanie pomocy sektora prywatnego, przede wszystkim banków komercyjnych, w dotarciu do beneficjentów.

Naczelnik wydziału w biurze Urzędu m.st. Warszawy (Biuro Ochrony Powietrza i Polityki Klimatycznej, Wydział Strategii Zrównoważonego Rozwoju) **Marcin Wróblewski** przypomniał, że w 2011 roku przyjęto plan zrównoważonego zużycia energii dla Warszawy. Od roku 2010 stężenie zanieczyszczeń spada, ale w wyniku wzrostu świadomości społecznej rośnie jego znaczenie w debacie publicznej. Bardzo ważne jest w związku z tym monitorowanie tego negatywnego zjawiska. Wzrasta ilość zamontowanych czujników – zarówno tych profesjonalnych, jak i niskokosztowych.

Na warszawski program walki ze smogiem zarezerwowano 300 mln złotych – przede wszystkim na likwidację tzw. kopciuchów (kotłów bezklasowych). Według różnych źródeł powietrze w stolicy Polski zatrzuwa wciąż od 18 do ponad 20 tysięcy kotłów tego typu. Program potrwa do 2022 roku, a pochodzące z niego finansowanie można łączyć ze środkami z programu Czyste Powietrze.

Ważnym kontekstem jest tu również transport – na 1.000 mieszkańców przypada w Warszawie już ponad 900 samochodów, co jest rekordem wśród europejskich stolic. Dobrą zmianą w tym zakresie ma być pręźnie rozwijająca się flota autobusów elektrycznych.

Dyrektor Departamentu Bankowości Inwestycyjnej Santander Bank Polska S.A., **Lech Gałkowski**, nawiązał do działań banku zorientowanych na ochronę środowiska, np. wsparcie w realizacji finansowania elektrycznych autobusów dla Warszawy. Bank ten był pierwszym komercyjnym bankiem, który w 2017 roku wyemitował

zielone obligacje o wartości 137,1 mln euro. W tym roku wziął udział w emisji 10-letnich oraz 30-letnich zielonych obligacji Ministerstwa Finansów o wartości 2 mld euro. Środki z tych emisji przeznaczone będą m.in. na zrównoważone rolnictwo, niskoemisyjne środki transportu, energię odnawialną, parki narodowe, zalesienie i rekultywację hałd.

Ze względów biznesowych, regulacyjnych, a także realizując oczekiwania interesariuszy Santander Bank Polska zrezygnował z finansowania nowych kopalni węgla energetycznego oraz nowych bloków energetycznych opartych na tym surowcu. Pracuje również nad pierwszą w Polsce umową na finansowanie typu ESG, w którym marża kredytu zależy od spełnienia przez kredytowaną firmę zobowiązań środowiskowych zawartych w umowie.

Obok działań z zakresu strategii biznesowej firma bierze pod uwagę kwestie środowiskowe również w swoim bieżącym funkcjonowaniu, zobowiązując się m.in. do tego, by do roku 2025 korzystać w 100% z zielonej energii. Ponadto bank wymienia całą flotę na samochody hybrydowe, co pozwoli mu na obniżenie swojego śladu węglowego o prawie 1800 ton, czyli aż o 31%. Wycofuje się także z użycia plastiku oraz promuje transport publiczny wśród pracowników poprzez dodatki no-car allowance.

Dyrektor ds. zrównoważonego rozwoju IKEA Polska, **Katarzyna Dulko-Gaszyna**, postawiła tezę, że zanieczyszczenie powietrza jest dla biznesu stosunkowo nową sferą zainteresowania. IKEA przeszła proces analizy tego, w jaki sposób wpływa na środowisko. Lokalnie, od 2016 roku, jest

samowystarczalna jeśli chodzi o produkcję energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – globalnie plan ten ma zostać zrealizowany do 2020 roku. Obecnie trwają w firmie rozmowy, jak uczynić jej transport niskoemisyjnym.

W obszarze konsumenckim IKEA skupia się na dynamicznie rozwijającym się sektorze fotowoltaiki. Jeśli programy rządowe i lokalne zmienią postrzeganie energii w Polsce to może udać się stworzyć efektywne połączenie odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej.

Matthew Billiot zapytany o to, czy prowadzona w Polsce dyskusja na tematy środowiskowe zmierza w dobrym kierunku stwierdził, że jest zbudowany tym, co mówili jego przedmówcy. Stan środowiska nie napawa go jednak optymizmem i z tego powodu realizowanie małych, i wielkich projektów przez różnych interesariuszy jest kluczowe – każdy ma bowiem swoją rolę do odegrania. Odniósł się również do przyszłości, podkreślając rolę nauk społecznych w przyszłych działaniach dla planety.

W kwestii zanieczyszczeń powietrza podkreślił, że warto prowadzić monitoring zanieczyszczeń w czasie rzeczywistym. Otwiera to nowe możliwości, takie jak np. londyńska aplikacja mobilna, wyznaczająca możliwie jak najmniej zanieczyszczoną trasę podróży dla rowerzystów i pieszych.

Komentarze partnerów

W trakcie wystąpień z publiczności **Kamil Mirowski** z Grupy Żywiec zauważył, że serce jego firmy bije w mieście, w którym problem jakości powietrza pozostaje

bardzo istotny. Jednym z filarów strategii zrównoważonego rozwoju Grupy Żywiec jest ograniczanie emisji CO₂ w produkcji piwa, tak aby chronić środowisko naturalne. W rezultacie w przeciągu 10 lat udało się w produkcji piwa ograniczyć emisje o połowę w skali całej firmy.

Grupa Żywiec wspólnie z miastem zainwestowała w sieć mierników zanieczyszczenia powietrza, a we współpracy z lokalną organizacją pozarządową zadbała także o wiedzę mieszkańców na temat tego, jak ogrzewać domy w ekologiczny i ekonomiczny sposób.

Z punktu widzenia operacyjnego i ekologicznego bardzo ważną rolę w firmie odgrywają butelki zwrotne. To kluczowy element w jej idei biznesowej (a zarazem kształtowaniu postaw konsumentów), dlatego firma nieustannie prowadzi działania mające na celu zwiększenie odsetka odzyskanych butelek i ułatwiający klientom ich zwrot, np. by było to możliwe bez paragonów.

Reprezentujący McDonald's Polska **Tomasz Kurpiewski** jako punkt wyjścia wskazał fakt, iż zanieczyszczenie powietrza jest wyzwaniem globalnym. Strategia McDonald's Scale for Good ma zatem również ogólnosięwiatowy charakter, obejmując m.in. kwestię redukcji gazów cieplarnianych. W McDonald's monitorowanie emisji gazów cieplarnianych realizowane jest od 2005 roku, a posiadane informacje były podstawą do wyznaczania celów redukcyjnych. Jedno z zobowiązań marki dotyczy redukcji emisji gazów cieplarnianych o 36% w restauracjach oraz o 31% w całym łańcuchu dostaw do roku 2030.

W praktyce oznacza to m. in. audyty współpracy z wszystkimi dostawcami – w tym również rolnikami. Aktualnie, w 18 tysiącach gospodarstw w Polsce wdrażany jest systemem audytu, zgodny z wytycznymi ERBS (Europejskiego Okrągłego Stołu ds. Zrównoważonej Wołowy). Prowadzone działania mają przyczynić się do redukcji emisji gazów cieplarnianych o 150 milionów ton.

Manager ds. środowiska Veolia Polska, **Piotr Klimkiewicz**, przypomniał, że wymiana kotła to jedna z możliwości działania na rzecz czystego powietrza – można też jednak podłączać budynki do sieci ciepłowniczej. Przykładem działań firmy w tym zakresie jest Łódź, będąca europejskim liderem działań rewitalizacyjnych. W programie Mia100 kamienic, oprócz ich renowacji, podłączono je również do sieci.

Z pomocą Veolii rozwinął się też w tym mieście monitoring jakości powietrza – wszyscy mieszkańcy będą mieli dostęp do danych na temat poziomu zanieczyszczeń.

Spośród ciekawych rozwiązań stosowanych przez firmę, warto wymienić np. odbieranie gazu odpadowego ze śląskiej huty cynku i spalanie go na potrzeby zasilania sieci ciepłowniczej. W Warszawie wdrażana jest natomiast innowacja na skalę europejską: inteligentna sieć, sterowana w większości automatycznie. Do budynków dostarczane jest tyle ciepła ile potrzeba, zapobiega się również produkcji niepotrzebnych nadwyżek energii dzięki wykorzystaniu prognoz pogody.

Głos młodzieży

Obok szczegółowych rozwiązań problemu znalazło się również miejsce na bardziej całościowe, poruszające widownię spojrzenie.

Klara Foryciarz z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego przywołała historię protestu 16-letniej Szwedki, Greta Thunberg, za sprawą którego, młodzież na świecie zaczęła z obawą spoglądać w przyszłość. Podkreśliła, że jeśli do 2050 roku nie zredukujemy do zera emisji gazów cieplarnianych, planeta zmieni się nie do poznania.

Już dziś, podniesiony poziom wody w oceanach zagraża np. Malediwom czy Bangladeszowi. Doświadczamy szóstego, wielkiego wymierania gatunków. O ile te dotychczasowe wielkie zmiany trwały miliony lat, to aktualne trwa zaledwie kilkaset – od rewolucji przemysłowej.

To młodzi ludzie będą najbardziej odczuwać niekorzystne zmiany klimatu. Dlatego występują oni z konkretnymi postulatami: a) odejścia od węgla do 2030 roku; b) rzetelnego odzwierciedlenia problematyki zmian klimatu w szkolnej podstawie programowej. To właśnie w szkole powinno się uczyć rzeczy, takich jak prawidłowa segregacja odpadów czy dobre nawyki transportowe – tak, by przygotowywała ona młodych ludzi do stawiania czoła wyzwaniom przyszłości. Kolejny Młodzieżowy Strajk Klimatyczny zaplanowany został na wrzesień, kiedy to uczniowie wrócą do szkół.

Podsumowanie

W końcowej części dyskusji Marcin Wróblewski przypomniał uczestnikom, że jeszcze 11 lat temu nikt nie myślał w Polsce na poważnie o ochronie powietrza – dostępne były jedynie zagraniczne dobre praktyki. Na szczęście doszło do zmiany myślenia, a obywatele proponują rozwiązania i wymagają od rządzących konkretnych działań. Taka oddolna presja niesie nadzieję na poprawę sytuacji.

Carlos E. Piñerúa wyraził niepokój związany z otwieraniem nowych bloków energetycznych, opartych na węglu – to działania, których bank nie może już dłużej wspierać. Nadziei upatruje w kolejnych pokoleniach, które będą motywować decydentów do działań na rzecz środowiska.

Katarzyna Dulko-Gaszyna zwróciła uwagę, że biznes może inspirować do działania, np. jak w przypadku firmy IKEA, poprzez sprzedaż produktów wytworzonych z odpadów pochodzących z upraw ryżu. Działanie to stanowi ratunek dla powietrza (w przeciwnym razie odpady spalane by były w sposób tradycyjny), a także możliwość dodatkowego zarobku dla rolników.

Anna Król podkreśliła wagę komplementarności działań. Potrzebna jest współpraca z przedsiębiorcami i producentami – system, w którym funkcjonujemy, to bowiem naczynia połączone. Zapowiedziała też możliwie optymalizowanie programu Czyste Powietrze i próbę dotarcia z wiedzą na jego temat do jak największego grona odbiorców.

Lech Gałkowski zaapelował o zwiększenie wysiłków w zakresie edukacji o stanie środowiska. Odniósł się również do prezentacji wprowadzającej Matthew Billota, pokazującej skalę stojących przed nami wyzwań, będących skutkiem dotychczasowych, niezrównoważonych wzorców produkcji i konsumpcji. Sugerował, że gdyby pochodzące z niej informacje trafiły na pierwsze strony gazet mogłyby zmienić świadomość nas wszystkich. Jednak tak długo, jak o środowisku rozmawiamy we własnych kręgach, powinniśmy brać choć część odpowiedzialności za ten proces na siebie.

Matthew Billot podzielił się na zakończenie niezwykle ważną informacją: szacuje się że 50% infrastruktury potrzebnej ludzkości w 2050 roku nie została jeszcze wybudowana. Jeśli tylko będziemy tworzyć ją w odpowiedzialny sposób, będzie to wyjątkowa szansa na poprawienie obecnej sytuacji. Konkluzja ta pasuje również do mobilizacji związanej z zanieczyszczeniami powietrza, przyczyniającej się do poprawy stanu zdrowia publicznego oraz ochrony klimatu.

COP 24 – idee #DlaPlanety

Ubiegłoroczny szczyt klimatyczny w Katowicach był nie tylko czasem intensywnych negocjacji państw z całego świata, ale również ogromnym źródłem inspiracji dla nowoczesnego myślenia o środowisku i sposobach na jego ochronę.

Mieliśmy przyjemność brać udział w tych dyskusjach jako ich współorganizatorzy, paneliści i słuchacze. Prezentujemy krótkie omówienie najważniejszych wątków, dyskusji i perspektyw, które kształtować będą myślenie o polityce klimatycznej w najbliższych latach.

Raporty UN Environment

Program ONZ ds. Środowiska zaprezentował na COP24 dwie ważne publikacje, poświęcone konieczności prowadzenia ambitnej polityki klimatycznej.

Materiał **„Adaptation Gap Report 2018”** stawia sobie za zadanie unaocznienie skali wydatków, niezbędnych do dostosowania ludzkości do zmieniającego się klimatu i związanych z tym faktem gwałtownych zjawisk pogodowych, takich jak powódzie, huragany czy susze.

Zauważa on, że rok 2017 przyniósł z tego tytułu straty, których wysokość szacowana jest na 330 miliardów dolarów. Zdaniem ekspertów do roku 2030 roczny koszt adaptacji kształtować się będzie na poziomie

140-300 miliardów dolarów, by w okresie 2030-2050 wzrosnąć do poziomu 280-500 miliardów dolarów.

Tegoroczna edycja raportu szczególnie mocno skupia się na powiązaniach między zmianami klimatu a zdrowiem publicznym – będą one bowiem miały istotny wpływ na wzrost skali problemów, takich jak zmniejszenie plonów, zwiększenie zasięgu geograficznego chorób takich jak malaria czy wzrost przedwczesnych śmierci, spowodowanych upowszechnianiem się fali upałów.

Dostosowywanie systemów opieki zdrowotnej do tych wyzwań nie będzie sprawą prostą, jako że udział inwestycji w zdrowie w ogóle funduszy, kierowanych na globalne działania na rzecz ochrony klimatu, wynosi dziś mniej niż 1%.

Raport **„Emissions Gap Report 2018”** skupia się z kolei na istniejącej obecnie luce emisyjnej między zobowiązaniami państw-sygnatariuszy paryskiego porozumienia klimatycznego a działaniami niezbędnymi do tego, by ograniczyć wzrost globalnej

temperatury do 2, a najlepiej 1,5 stopnia Celsjusza w porównaniu do epoki przedprzemysłowej.

Skala wyzwania jest ogromna, bowiem wedle aktualnych wyliczeń dotychczasowe deklaracje redukcji emisji skutkować będą globalnym ociepleniem rzędu 3 stopni do roku 2100, co grozi wymknięciem się zmian klimatu spod naszej kontroli.

Poproszeni o pomoc w zaprezentowaniu potencjalnych sposobów na zasypanie tej luki naukowcy zwrócili uwagę na spory potencjał, drzemący w działaniach aktorów niepaństwowych, takich jak biznes czy samorządy różnych szczebli, upowszechnianiu już istniejących rozwiązań technologicznych oraz inwestowaniu w innowacje.

Szczegółowo omówione zostały również dobre praktyki z zakresu wprowadzania rozwiązań fiskalnych w postaci ceny za emitowanie gazów cieplarnianych – dochody z tego rozwiązania (które może być zrealizowane np. poprzez system handlu emisjami lub podatek węglowy) mogą następnie pomóc w obniżaniu opodatkowania pracy czy przedsiębiorstw, zmniejszania zadłużenia kraju czy finansowaniu proklimatycznych inwestycji gospodarstw domowych i biznesu.

Dyskusje

W ramach Dnia Elektromobilności, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju zorganizowało debatę „**Wsparcie projektów badawczo-rozwojowych w obszarze technologii przyjaznych środowisku**”. W panelu udział wzięła Dyrektorka UNEP/GRID-Warszawa, Maria Andrzejewska.

W trakcie dyskusji zwróciła szczególną uwagę na kwestie, związane z koniecznością rozwijania innowacji z zakresu efektywności energetycznej, zamykania obiegu w sektorze budowlanym (szczególnie istotne w kontekście rewitalizacji polskich miast) oraz ekoprojektowania jako istotnego elementu zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

Projekt **Innowacyjne Eco-Miasto 2018** był inspiracją dla debaty zorganizowanej w Pawilonie Francuskim przez Ambasadę Francji w Polsce.

Uczestnicząca w niej Dyrektorka Centrum podkreślała kwestie związane z wykorzystywaniem danych (w tym satelitarnych) do analizy stanu środowiska, np., poziomów zanieczyszczenia powietrza lub mapowania zielonej i błękitnej infrastruktury.

Spotkanie ekspertów, będące częścią Dnia Gospodarki o Obiegu Zamkniętym, zorganizowane w Pawilonie Polskim, było z kolei okazją do przedstawienia punktów widzenia na kwestie związane z wdrażaniem innowacji i promowaniem wizji miast bez odpadów, a także do zaprezentowania dobrych praktyk ze świata.

Zaproszona do udziału w wydarzeniu Andrzejewska podkreśliła rolę międzysektorowej współpracy, w której udział brać musi m.in. biznes, administracja publiczna i środowiska naukowe.

Na temat szczególnej roli współpracy między sektorem pozarządowym a przedsiębiorcami w zakresie edukacji całego łańcucha wartości mówiła również w trakcie debaty, poświęconej tematowi eko-odpowiedzialności w biznesie, będącej częścią

cią zorganizowanego w Muzeum Śląskim szczytu miejskiego „**Miasta dla klimatu**”.

Specjalista ds. zrównoważonego rozwoju, Bartłomiej Kozek, wziął udział w warsztatach na temat zielonej wizji Śląska, która odbyła się w ramach **Zielonego Laboratorium Idei Społecznego Szczytu Klimatycznego**.

W trakcie intensywnych dyskusji nad środowiskowymi, społecznymi i gospodarczymi aspektami tworzenia zielonej wizji Śląska, analizowane była dynamika oraz czynniki szans i zagrożeń dla tego regionu. W trakcie rozmów pojawiał się wątek konieczności podnoszenia zaufania społecznego, realnego dialogu na temat transformacji energetycznej na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Wśród konkretnych działań pojawił się m.in. temat wspierania budowy gospodarki o obiegu zamkniętym, inwestowania w zieloną i błękitną infrastrukturę oraz wykorzystania środków europejskich do przyjaznej dla ludzi i środowiska zmiany na Śląsku.

Kilkanaście rekomendacji znalazło się w manifeście przygotowanym przez młodych polskich delegatów na COP24.

Dokument został zaprezentowany w Katowicach podczas zorganizowanej przez UNICEF Polska oraz Centrum UNEP/GRID-Warszawa debaty „**To nie jest klimat dla młodych ludzi**”, prowadzonej przez Kozka.

W zestawie rekomendacji znalazły się m.in. propozycje promowania zamkniętych obiegów wody, tworzenie nowych rezerwów przyrodniczych na Bałtyku, stworzenie systemu kaucyjnego na plastikowe opa-

kowania czy zwiększenie liczby kampanii społecznych poświęconych ochronie klimatu.

Rozmowy o klimacie

Jednym z wydarzeń w trakcie COP24 było spotkanie „**Forests first – from 10 years REDD+ to the full scope of nature-based climate solutions**”, zorganizowane przez UN REDD Programme, będący platformą współpracy Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (FAO), Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) oraz UN Environment.

Wychodząc z założenia, że lasy mają fundamentalne znaczenie dla osiągnięcia wszystkich Celów Zrównoważonego Rozwoju, goście przedstawili praktyczne przykłady transformacyjnych partnerstw, nowych podejść technologicznych i innowacyjnych instrumentów finansowych – ze szczególnym uwzględnieniem roli lasów w polityce klimatycznej.

Sprawiedliwa transformacja, by w praktyce realizować Cele Zrównoważonego Rozwoju, uwzględniać musi wpływ zmian klimatu na pozycję społeczną i ekonomiczną różnych grup ludności.

Na dyskusji „**Planetary Boundaries and Global Commons - managing risks and solutions**” analizowane z kolei były strategie na rzecz pogodzenia Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych z ograniczeniami ziemskich ekosystemów.

Jednoczesne osiągnięcie Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz utrzymanie się w granicach ekosystemowych planety bę-

dzie nie lada wyzwaniem – nie oznacza to jednak, że zadanie to jest niewykonalne. Zdaniem dyskutantów potrzebne jest do tego realne zaangażowanie różnorodnych aktorów, w tym inteligentnych regulacji ze strony sektora publicznego.

Środek ciężkości w debacie **“From local approaches to (inter)national policy: Gender Just Transition and Decent Work”** skupił się – w duchu 5. Celu Zrównoważonego Rozwoju – na kwestiach związanych z równością płci.

Szczególnie inspirująca była opowieść o wsparciu, udzielanym przez jedną z filipińskich organizacji pozarządowych kobietom, chcącym zaangażować się w tworzenie zdecentralizowanych sieci energetycznych, zasilanych energią słoneczną.

Deбата **„Aligning Finance with the Goals of the Paris Agreement”** zorganizowana została przez Inicjatywę ds. Finansów UN Environment (UNEP FI) oraz Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Uczestnicy zgadzali się, że rządy i instytucje finansowe coraz częściej dostrzegają zagrożenia i szanse związane ze zmianą klimatu, jednak w obecnej sytuacji niezbędny jest równy poziom zaangażowania i determinacji ze strony światowych społeczności finansowych oraz odpowiednio wysoki poziom ambicji politycznych.

W dyskusji **„Business engagement on implementing the Paris Agreement and accelerating transformational change”** podkreślano istotną rolę stabilnego prawa, tworzącego przewidywalne otoczenie biznesowe oraz wskazującego kierunek oczekiwanych zmian.

W panelu międzynarodowego zrzeszenia związków zawodowych ITUC **„Just Transition and Decent Work, the keys to unlocking Climate Ambition”** dużo uwagi poświęcono – niezwykle ważniej również w polskim kontekście – konieczności mierzenia się z lękami społeczności dotkniętych zmianą, np. tych, które źródła swego dobrobytu utożsamiają z węglem.

W obu sferach podkreślana była rola zaufania administracji publicznej do partnerów społecznych. To dzięki temu zaufaniu możliwe jest wypracowywanie najlepszych możliwych rozwiązań, służących ochronie klimatu oraz sprawiedliwej transformacji.

Kampania #DlaPlanety

Miasta

Biznes

Śmierć Palmy

Miasta

Według danych ONZ aż 90 % osób na świecie oddycha zanieczyszczonym powietrzem. 7 milionów osób na świecie ginie przedwcześnie co roku w wyniku powikłań chorobowych spowodowanych oddychaniem zanieczyszczonym powietrzem. Obniżenie poziomów zanieczyszczeń w powietrzu staje się koniecznością. Coraz więcej przedstawiciele firm, instytucji publicznych i samorządów dba o środowisko i świeci zielonym przykładem.

W tym roku ponad 40 podmiotów z całej Polski włączyło się w działania #DlaPlanety. Kampania Zielona Wstążka #DlaPlanety odbyła się na terenie wielu miast Polski. Udział wzięły Warszawa, Poznań, Lublin, Gdynia, Rzeszów, Wrocław, Zamość, Katowice, Gliwice, Łódź, Olsztyn, Szamotuły, Śrem, Piaseczno, Radom, Zielona Góra, Piła, Żywiec. 5 czerwca w Światowym Dniu Środowiska organizowały one wydarzenia #DlaPlanety oraz podświetlały na zielono reprezentacyjne obiekty.

Celem akcji było zachęcenie mieszkańców Polski do dbania o środowisko naturalne w codziennym życiu. Każdy z nas ma wpływ na powietrze jakim oddychamy. Wystarczy zmienić codziennie nawyki, np. jeździć na rowerze do pracy, częściej chodzić pieszo, jeździć w kilka osób jednym samochodem czy w ramach dbania o środowisko używać naczyń, toreb czy sztućców wielokrotnego użytku, nie kupować więcej niż nam trzeba, czy wspierać lokalne rolnictwo i producentów. Nawet niewielkie zmiany naszych zachowań mogą pomóc odetchnąć planecie.

Z listy dziesięciu EKOp postanowień zaproponowanych na stronie www.dlaplanety.pl/ekopostanowienia można wybrać dowolną liczbę i zadeklarować ich realizację online. Pozytywne skutki wspólnych działań #DlaPlanety komunikowane będą przez cały rok 2019.

Stolica

W Warszawie znajdowało się centrum wydarzeń organizowanych w ramach kampanii Zielona Wstążka #DlaPlanety. Współorganizator kampanii Zielona Wstążka #DlaPlanety – Urząd Miasta Warszawa, podświetlił Pałac Kultury i Nauki oraz Most Śląsko-Dąbrowski.

W Światowym Dniu Środowiska można było spotkać na ulicach Warszawy animatorów, którzy zachęcali do składania EKOp postanowień #DlaPlanety na tabletkach zapewnionych przez firmę Samsung. O ekologiczną edukację animatorów za dbała firma Deloitte.

Każda osoba, która zdecydowała się działać w sposób przyjazny dla środowiska zmieniając swoje codzienne nawyki, otrzymywała zieloną Wstążkę na znak troski o planetę i redukcji własnego śladu węglowego. Animatorzy uświadamiali rozmówców, że każdy z nas ma wpływ na środowisko i wspólnymi siłami możemy działać bardzo dużo ku poprawieniu jakości powietrza, a co za tym idzie naszego samopoczucia i zdrowia.

Zielony Poznań i jego metropolia

Poznań stał się w okolicach 5 czerwca najbardziej zielonym miastem Polski. Podświetlonych zostało kilkanaście reprezentacyjnych obiektów w samym mieście i jego metropolii: Ratusz Poznański, Most Świętego Rocha i dolna trasa rzeki Warty między mostem Rocha a KontenerArt, Brama Poznania, Teatr Wielki im. Stanisława Moniuszki, Plaża Miejska Wilda, Volkswagen Poznań na ul. Warszawskiej i 28 Czerwca, Międzynarodowe Targi Poznańskie, Stadion Poznań Inea, Ratusz Miejski w Śremie.

Urząd Miasta i Gminy Szamotuły zorganizował akcję edukacyjną dla przedszkolaków na temat dbania o środowisko w codziennym życiu, a Urząd Miasta Poznań zorganizował konferencję prasową wyjaśniającą, dlaczego angażuje się w Światowy Dzień Środowiska.

Zielony Lublin

Ratusz w Lublinie (koordynacja przez Urząd Miasta Lublin), Centrum Spotkania Kultur oraz Lubelskie Centrum Konferencyjne również świeciły na zielono.

Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Lublin spotkał się z pacjentami z Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Lublinie. Razem z najmłodszymi zastanawiali się, co zanieczyszcza naszą planetę i jak można temu zapobiec. Głównym wątkiem tych dyskusji był problem smogu.

#Nieuprasowani

W środę 5 czerwca do gmachu Politechniki Lubelskiej studenci i pracownicy przyszli ubrani w nieuprasowaną odzież koloru zielonego. Była to akcja, zorganizowana przez Stowarzyszenie EKOLubelszczyzna i Koło Naukowe Politechniki Lubelskiej Pollub.my Marketing, która miała zmotywować ludzi do ograniczenia do minimum prasowania, a co za tym idzie do oszczędzania energii i redukcji ilości zanieczyszczeń do powietrza.

„Prasowanie, poza wyjątkowymi sytuacjami, jest czynnością nonsensowną. Jego efekty prawie nigdy nie są ani trwałe, ani w pełni zadowalające. Wymaga poświęcenia czasu, pieniędzy oraz wysiłku w pozycji niekorzystnej dla organizmu. Degraduje środowisko ze względu na zużycie energii, przyczynia się do ocieplenia klimatu. Dlatego powinno być ograniczone do niezbędnego minimum, czyli do przypadków, w których prasowanie ma na celu odkażenie materiałów bądź jego brak uniemożliwia prawidłowe użycie lub zastosowanie tkanin. Wszystko inne jest marnotrawstwem energii, wpływającym na zanieczyszczenie powietrza i obracającym się przeciwko ludziom i środowisku naturalnemu” – twierdzą organizatorzy akcji.

Ponadto w ramach wydarzenia grupa studentów w ramach solidarności z planetą i kampanią Zielona Wstążka #DlaPlanety zbierali EKOp postanowienia w zakresie redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza i dbania o środowisko.

Zielona Góra

Poprzez współpracę z Urzędem Miasta Centrum Nauki Keplera – Centrum Przyrodnicze włączyło się w obchody Światowego Dnia Środowiska.

7 czerwca odbyła się prezentacja dla dzieci i młodzieży "SMOG, czyli co wisi w powietrzu?". W jej trakcie wyjaśniono, czym jest zjawisko smogu, jaki ma na nas wpływ i jak się przed nim chronić.

„Wspólnymi siłami możemy stać się częścią pozytywnej zmiany poprzez budowanie zrównoważonej przyszłości opartej o czyste środowisko i powietrze, postawienie na bardziej odpowiedzialne zachowania i wybory oraz realizację prostych działań, których suma złoży się na wielką zmianę na lepsze” – twierdzą organizatorzy wydarzenia.

Radom

W ten sam dzień w Radomiu odbył się festyn ekologiczny „Czyste środowisko i bezpieczeństwo w ruchu drogowym to nasza wspólna sprawa”. W jego programie znalazła się zbiórka surowców wtórnych oraz zużytego sprzętu RTV i AGD, akcja „Kwiatki za odpadki” – zbiórka makulatury i wymiana jej na sadzonki kwiatów i ziół czy „Ekobazar” – kącik wymiany rzeczy używanych.

Organizatorem festynu był Prezydent Miasta Radomia, PPUH „RADKOM” Sp. z o.o., a współorganizatorem Komenda Wojewódzka Policji z/s w Radomiu.

EKOp postanowienia w przestrzeni miejskiej

Osoby korzystające z komunikacji miejskiej na terenie Warszawy, Gdyni i Rzeszowa miały okazję zaznajomić się z promowanymi przez kampanię Zielona Wstążka #DlaPlanety EKOp postanowieniami i Akcją Palma. Reklamy widoczne były na nośnikach elektronicznych na dworcach, przystankach autobusowych, w komunikacji miejskiej oraz w stołecznym metrze.

Reklamę zapewniły firmy współpracujące z lokalnymi samorządami, np. firma STROER w Warszawie.

Biznes

Na terenie wielu miast Polski zazieleniły się również budynki i obiekty najważniejszych przedsiębiorstw. W Poznaniu były to dwa budynki Volkswagen Poznań, Stadion Poznań oraz Międzynarodowe Targi Poznańskie. W Katowicach – Międzynarodowe Centrum Kongresowe w Katowicach (Spodek). W Pile – Signify, a w Warszawie – Ghelamco Poland (Warsaw Spire) oraz Unibail Rodamco Westfield (fontanny w Arkadii).

Firmy wspierały kampanię również na inne sposoby, np. zbierając EKOpostanowienia wśród swoich pracowników czy promując ideę dbania o środowisko. Na krok ten zdecydowały się m.in. Deloitte, Polpharma, Dell i Jeronimo Martins Polska S.A.

Santander Bank Polska

Santander Bank Polska jest partnerem strategicznym tegorocznej edycji kampanii „Zielona Wstążka #DlaPlanety” oraz współorganizatorem warsztatów dla dzieci i młodzieży GREEN POWER HACKATHON. 5 czerwca w siedzibie firmy w Warszawie zbierano EKO-postanowienia wśród pracowników i gości.

Wśród licznych działań na rzecz środowiska Bank rozpocznie wymianę floty samochodowej na bardziej przyjazną środowisku hybrydową. W efekcie pozwoli to na redukcję emisji dwutlenku węgla o 1.800 ton, czyli aż o 31%.

Grupa Veolia w Polsce

Grupa Veolia w Polsce pożegnała plastikowe butelki w swoich biurach, wypełniając deklarację #BeatPlasticPollution złożoną podczas ubiegłorocznego Światowego Dnia Środowiska.

W tym roku Grupa włączyła się w obchody 5 czerwca jako partner strategiczny kampanii Zielona Wstążka #DlaPlanety, motywując pracowników do dojazdu do pracy rowerem i zachęcając ich do składania EKOpostanowień #DlaPlanety.

W trosce o lepszą jakość powietrza firma podjęła wyzwanie #BeatAirPollution – planuje ograniczyć do 2023 roku emisje pyłu o 30%, tlenków azotu o 25% i tlenków siarki o 15%.

Grupa Żywiec

Grupa Żywiec w promowała ekologiczne postawy wśród pracowników firmy oraz wśród gości Muzeum Browaru w Żywcu zachęcając ich do drobnych, codziennych zmian w życiu, które mogą skutkować czystszy środowiskiem.

„Wierzmy, że troska o środowisko i zrównoważony rozwój zaczyna się w domu i że tylko działając wspólnie, możemy wprowadzać pozytywne zmiany w otoczeniu. Z tego powodu w Światowym Dniu Środowiska zostaliśmy partnerem głównym akcji Zielona Wstążka #DlaPlanety” – mówi Magdalena Brzezińska, Kierownik Działu Korporacyjnego Grupy Żywiec.

Od wielu lat firma wdraża przyjazne środowisku technologie oraz promuje pozytywne nawyki, takie jak oddawanie szklanych butelek zwrotnych. Grupa Żywiec wspólnie z Centrum UNEP/GRID-Warszawa przygotowała konkurs, w którym nagrodą była specjalna torba, ułatwiająca oddawanie butelek zwrotnych – najbardziej przyjaznych dla środowiska opakowań dla napojów.

McDonald's

McDonald's włączył się w działania kampanii jako jej partner główny. W 425 restauracjach sieci pracownicy nosili 5 czerwca zielone Wstążki oraz informowali gości o kampanii, Światowym Dniu Środowiska i jego temacie przewodnim – zanieczyszczeniu powietrza.

Globalna strategia McDonald's – Scale for Good – zakłada m.in. zmniejszanie śladu węglowego działań firmy i jej dostawców, walkę z wylesianiem oraz przechodzenie na bardziej przyjazne dla środowiska opakowania.

Unibail-Rodamco-Westfield

Centra handlowe Unibail-Rodamco-Westfield, tj. Arkadia i Galeria Mokotów, podświetliły na zielono fontanny, a Wroclavia – fasadę. W warszawskiej Arkadii można było spotkać osoby, zachęcające klientów do dbałości o środowisko i zbierały EKOpostanowienia dotyczące redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza w ich codziennym życiu.

W każdym z wymienionych centrów handlowych na nośnikach elektronicznych wyświetlane były reklamy promujące działania, takie jak niekorzystanie z samochodu w godzinach szczytu.

Carrefour

Carrefour rozpoczął własną kampanię na rzecz środowiska, która ruszyła w Światowym Dniu Środowiska. Pierwszym zadaniem było złożenie EKOpostanowień przez klientów, chcących zredukować emisje zanieczyszczeń do powietrza. Pomagali im w tym animatorzy, którzy na terenie Galerii Wileńskiej oraz w biurze firmy informowali o działaniach #DlaPlanety.

Śmierć Palmy, czyli klimatyczne pozdrowienia z Alei Jerozolimskich

Aż 36 z 50 najbardziej zanieczyszczonych miast Unii Europejskiej znajduje się w naszym kraju. Palenie toksycznymi materiałami w piecach jest nadal powszechne, a samochód na naszych drogach to często kilkunastoletni diesel z usuniętym filtrem cząstek stałych. Zaczynają dotykać nas zjawiska związane z globalnym kryzysem klimatycznym – wzrost występowania gwałtownych zjawisk pogodowych czy problemy z suszą.

To, czego potrzebujemy najpilniej, to edukacja. Zmianie nastawienia i zachowań musi towarzyszyć zrównoważenie rozwoju produkcji i konsumpcji oraz wprowadzanie nowych rozwiązań systemowych. Tylko jednoczesny wysiłek mieszkańców, biznesu i polityki może zatrzymać dalszą degradację środowiska.

Dla wspólnego działania potrzebna jest więc ogólnopolska dyskusja o jakości powietrza i zagrożeniach klimatycznych. Ta jednak przychodzi nam z trudnością. Polaryzacja środowisk i fragmentaryzacja mediów utrudniają spotkanie się stanowisk i wypracowywanie rozwiązań.

W dobie trudności komunikacyjnych, rolę forum zbierającego i przekazującego opinie pełnić może sztuka publiczna. Nasz wybór Warszawskiej Palmy jako medium Światowego Dnia Środowiska wynikał nie tylko z jej położenia (centrum zakorkowanej Warszawy), skali (jeden z największych obiektów sztuki współczesnej w przestrzeni publicznej) czy popularności (przedmiot kontrowersji od 2002 roku), ale przede wszystkim z roli, jaką dotąd pełniła.

W jej historii mnóstwo jest aktualnych tematów – od strajku pielęgniarek po marsze narodowców. Warszawska Palma polemizowała z organizacją mistrzostw piłki nożnej, wypowiadała się w sprawie konfliktów na Bliskim Wschodzie, komentowała wojnę w Donbasie.

Tego lata przyszedł czas na – jak to ujęła autorka rzeźby, Joanna Rajkowska – najważniejsze działanie w historii palmy. Kiedy zwróciliśmy się do artystki z prośbą o zastąpienie sztucznych liści naturalnymi, ale uschniętymi, naszą intencją było stworzenie gestu i który nie będzie mógł być zignorowany, który swoją siłą przełamie bańki komunikacyjne i zmusi do szerszej dyskusji.

W Światowy Dzień Środowiska palma przywitała warszawiaków i gości stolicy martwą koroną. Jak pisze Rajkowska „Tym razem palma nie znaczy, nie opowiada, nie przekazuje. Tym razem nasz teatr to teatr twardej rzeczywistości fizyki i chemii planety, od których jesteśmy wszyscy, my – żyjące organizmy, zależni w sposób bezwarunkowy”.

Śmierć Palmy miała zainspirować nas do podjęcia działań zapobiegających dalszej degradacji środowiska. Inga Zasowska, nastoletnia aktywistka klimatyczna spod Sejmu, dyskutowała o śmierci palmy w szkole. Michał Kiwerski z Młodzieżowego Strajku Klimatycznego, określił szok związany z jej uschnięciem jako kryzys otoczenia, do jakiego przywykliśmy.

*

Na palmę powróciły zielone liście, ale do dawnej rzeczywistości nie ma już powrotu. Będziemy teraz zerkać, czy ponownie nie uschła.

Wydarzenie wygenerowało rekordowe zainteresowanie w mediach społecznościowych, 177 wzmianek w mediach polskich i ponad 300 w tytułach zagranicznych. Poinformowały o nim najważniejsze serwisy w Polsce (Fakty, Wiadomości, Wydarzenia, DDTVN, Gazeta Wyborcza, Rzeczpospolita, Onet, Wprost, Polskie Radio, Tok FM) i za granicą (New York Times, Washington Post, Fox News, ABC News, Google News).

Jarosław Wiewiórski,
Syrena Communication

Śmierć Palmy:

Pomysł Jarosława Wiewiórskiego, przygotowany dla Centrum UNEP/GRID-Warszawa przez agencję Syrena Communications we współpracy z artystką Joanną Rajkowską i Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie.

Współpraca: Facebook Polska, agencja One House, agencja Propsy PR, Ströer, Clear Channel oraz Uwe Wolff.

Szczególne podziękowania dla ekipy Muzeum Sztuki Nowoczesnej i Piotra Fryszta.

Beat Plastic Pollution

Współpraca #DlaPlanety: Misja Klimat

Partnerstwo SDGs „Razem dla Środowiska”

Beat Plastic Pollution 2018

Temat niezrównoważonej produkcji i konsumpcji tworzyw sztucznych stanowił wątek przewodni Światowego Dnia Środowiska oraz kampanii Zielona Wstążka #DlaPlanety w roku 2018. Co zmieniło się w Polsce i na świecie w ostatnich miesiącach?

Kampania UN Environment zmobilizowała społeczności lokalne z całego świata do poszerzania swej wiedzy na temat negatywnych skutków środowiskowych nadmiernego zużycia produktów z tworzyw sztucznych – szczególnie tych jednorazowych. Za wiedzą tą szły konkretne działania – od zbierania odpadów na plażach po zobowiązania firm i rządów.

Gospodarz zeszłorocznego Światowego Dnia Środowiska – Indie – zobowiązały się na przykład, do wycofania jednorazowych produktów z plastiku do roku 2022. Jest to o tyle ważne, że przez ten kraj przepływa 2 z 10 rzek, z których do mórz i oceanów trafia najwięcej odpadów z tworzyw sztucznych: Indus oraz Ganges.

Europa działa

Na bardziej zdecydowane działania postawiła Unia Europejska. Po miesiącach prac i negocjacji między jej instytucjami, przyjęty został ostateczny kształt dyrektywy, mającej stymulować recykling odpadów z tworzyw sztucznych oraz stworzyć rynek dla upowszechniania się bardziej

przyjaznych dla środowiska alternatyw dla jednorazowych produktów z plastiku.

W praktyce oznacza to, że od 2021 zakazane będą m.in. plastikowe patyczki higieniczne, talerze, sztućce czy słomki, które będą musiały być produkowane z alternatywnych materiałów. Wzrosnąć mają również wskaźniki recyklingu butelek z tworzyw sztucznych (77% w 2025 i 90% w 2029) oraz udział materiału z recyklingu w ich składzie (2025 – 25%, 2029 – 30%).

Państwa członkowskie mają 2 lata na włączenie tych zapisów do swoich porządków prawnych oraz wybór narzędzi osiągnięcia wspomnianych celów, takich jak na przykład, rozwiązania z zakresu rozszerzonej odpowiedzialności producenta czy systemy kaucyjne.

Firmy w grze

W poszukiwanie rozwiązań z zakresu odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji angażuje się również biznes. Najszerzej zakrojoną inicjatywą, ogłoszoną w ostatnich miesiącach, jest Loop. Jej celem ma być

przejście na pakowanie produktów, takich jak kosmetyki lody czy szampony, w opakowania wielorazowe (np. metalowe), które następnie będzie można oddawać do ponownego wykorzystania przez firmy.

W tym roku ruszają testy w wybranych sklepach w Nowym Jorku, Paryżu i Londynie. W przyszłym – w Tokio i Toronto. Jeśli opracowana przez TerraCycle Inc. inicjatywa, w którą zaangażowały się m.in., Carrefour, Danone, Mars Petcare, Mondelēz International, Nestlé, PepsiCo, Procter & Gamble czy Unilever osiągnie sukces, wówczas może stać się inspiracją dla zmian w modelu działania całego rynku opakowań.

Listę podobnych zobowiązań można zresztą wydłużyć. McDonalds zakłada, że do roku 2025 oddawać będzie do recyklingu 100% opakowań oferowanych gościom w restauracjach. Biedronka stawia na papierowe torby, a Carrefour, do roku 2022 ma zmniejszyć wagę plastikowych opakowań w produktach własnych o 5%.

Dalsze kroki

Wszystkie te działania to pozytywny krok naprzód, ale z pewnością potrzebne będą kolejne. Zwiększona świadomość konsumentka nie powinna ograniczać się do słomek czy opakowań, ale przede wszystkim powinna dotyczyć wyzwań związanych chociażby z sieciami rybackimi, jakie zanieczyszczają morza i oceany i są niszczące dla lokalnych ekosystemów.

Bardziej odpowiedzialna produkcja i konsumpcja tworzyw sztucznych wymagać będzie również budowy niezbędnej infrastruktury oraz zmiany modeli biznesowych w duchu gospodarki o obiegu zamkniętym, w której odpad z jednego procesu produkcyjnego staje się cennym surowcem dla innego.

Ograniczenia w imporcie odpadów z tworzyw sztucznych, wprowadzone przez Chiny, pokazały niewydolność systemu spychania problemów środowiskowych z Globalnej Północy na Południe. Ich rozwiązanie wymagać będzie realnych działań regulatorów, wrażliwości liderów biznesowych oraz świadomości konsumentów, wymuszających zmiany – bardziej przyjazne dla ludzi i dla planety.

Deklaracja Centrum UNEP/GRID-Warszawa na temat realizacji działań w ramach Misji Klimat Partnerstwa SDGs „Razem Dla Środowiska”

Centrum UNEP/GRID-Warszawa,
inicjator Partnerstwa na rzecz implementacji środowiskowych
Celów Zrównoważonego Rozwoju „Razem dla
Środowiska”, które łączy ze sobą biznes, administrację
publiczną, organizacje społeczne i środowiska naukowe,
powołuje w ramach koordynowanego przez siebie
Partnerstwa SDGs „Razem dla Środowiska”

Misję Klimat

deklarując tym samym
zamiar realizacji działań na rzecz:

Poszerzania świadomości społecznej oraz wiedzy interesariuszy na temat zmian klimatu
i ich negatywnych skutków środowiskowych, społecznych i gospodarczych;

Prezentowania powiązań między polityką klimatyczną a innymi sektorami
aktywności społecznej i ekonomicznej, takimi jak zdrowie publiczne, jakość życia
czy innowacyjność gospodarki;

Wymiany wiedzy na temat dobrych praktyk z zakresu wdrażania przyjaznych dla ludzi
i środowiska rozwiązań proklimatycznych, takich jak gospodarka o obiegu zamkniętym
czy sprawiedliwa transformacja energetyczna;

Przekonywania do zmian w modelach biznesowych, funkcjonowaniu miast czy gospodarek,
które przyczynić się będą do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz wypracowywania
narzędzi, umożliwiających osiągnięcie tego celu.

Działania te będą realizowane i promowane wśród obecnych i przyszłych
członków Partnerstwa SDGs „Razem dla środowiska”.

Zapraszamy do współpracy!

*Deklaracja zaprezentowana w trakcie eksperckiej debaty w Ministerstwie Środowiska
przez Dyrektora Centrum UNEP/GRID-Warszawa, Marię Andrzejewską.*

Partnerstwo SDGs „Razem dla Środowiska”

Inicjatywa Partnerstwa na rzecz realizacji środowiskowych Celów Zrównoważonego Rozwoju realizowana jest pod nazwą Partnerstwa SDGs „Razem dla środowiska”. Jest ono odpowiedzią na potrzebę budowy w Polsce przyjaznego klimatu oraz możliwie najlepszych warunków dla realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju – szczególnie tych, które odnoszą się do kwestii środowiskowych.

Cele Zrównoważonego Rozwoju są treścią przyjętego we wrześniu 2015 roku przez Organizację Narodów Zjednoczonych globalnego planu na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030, zwanego w skrócie Agendą 2030. Dokument ten wyznaczył 17 celów (ang. *Sustainable Development Goals – SDGs*), których realizacja ma przyczynić się do budowy bardziej zrównoważonej przyszłości, a szczególnie do zniwelowania wszelkich nierówności społeczno-ekonomicznych. Rozwój ten ma być powiązany z zachowaniem środowiska przyrodniczego w jak najlepszej kondycji, w tym z ograniczeniem negatywnych skutków zmian klimatu.

Centrum UNEP/GRID-Warszawa, jako organizacja pozarządowa posiadająca wieloletnie doświadczenie w realizacji projektów na rzecz ochrony przyrody, jest aktywnym partnerem instytucji i firm z różnych sektorów, wskazującym aktualne problemy i wyzwania, związane ze stanem środowiska naturalnego. Centrum inicjuje i wspiera działania, których wspólna realizacja służy zarówno wdrażaniu Celów, jak i rozwojowi poszczególnych instytucji zrzeszonych w Partnerstwie.

Centrum UNEP/GRID-Warszawa

Zielona Wstążka #DlaPlanety

© 2019

www.gridw.pl

www.dlaplanety.pl

